

**РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
АКАДЕМИЈА ЗА СУДИИ
И ЈАВНИ ОБВИНИТЕЛИ
„Павел Шатев“**

Бр. 02-210/5

21.07. 2020 год.

С К О П Ј Е

Согласно со член 13 став 1 алинеја 12 од Законот за Академија за судии и јавни обвинители („Службен весник на Република Македонија“ бр. 20/ 2015, 192/2015, 231/2015), Управниот одбор на Академијата на седницата одржана на 21.07.2020 година ја утврди следната

**ПРОГРАМА ЗА ПОЧЕТНА ОБУКА
ВО АКАДЕМИЈАТА ЗА СУДИИ И ЈАВНИ ОБВИНИТЕЛИ
„Павел Шатев“**

**Теоретска настава
2020/2021 година**

Воведна напомена

Почитувани слушатели на Академијата за судии и обвинители “Павел Шатев“,

Ви ја презентираме Програмата за почетна обука во Академијата во делот за теоретска настава за 2020/2021 година.

Напоменуваме дека во рамки на Програмата, Академијата планира:

- Посветување на 1 час неделно на актуелни теми од правната област со гости-предавачи со назив “Тема на неделата“ со цел да се поттикне стручна дебата или дискусија за актуелни теми од областа на правната практика
- Посветување на поголем дел од теоретската обука на практичниот дел од наставата наспрема теоретскиот; предавачите се охрабруваат да применуваат комбинирани техники на обука (работа поединечно и во групи за решавање студии на случај, пишување одлуки, анализа на правосилни пресуди, развивање на аналитичка способност за проценка на доказите и донесување на одлука, запознавање и дискусија за начелните заклучоци и ставови на Апелационите судови и Врховниот суд итн)
- Вградување во програмата на посебно обработени теми, придружени со прирачници, практични вежби и подетално подготвен материјал, за чие совладување кандидатите ќе бидат во состојба да се стекнат со бонус бодови при теоретската обука
- Учество во ХЕЛП програмата со обуки на различни правни теми, со чие успешно завршување и стекнување со сертификат на една или повеќе такви обуки, кандидатите ќе бидат во состојба да се стекнат со бонус бодови од теоретската обука
- Можност за опционо изучување на јазик на заедницата која сочинува најмалку 20% од граѓаните на РСМ (албански јазик)

ПРЕГЛЕД НА БОДОВИТЕ ЗА ПРЕДМЕТИТЕ

ПРЕДМЕТИ	БРОЈ НА ЧАСОВИ	БОДОВИ
МОДУЛ 1	414	10
1. ГРАЃАНСКО ПРАВО (МАТЕРИЈАЛНО И ПРОЦЕСНО, ТРГОВСКО ПРАВО)	315	7,25
2. УСТАВНО ПРАВО	18	0,5
3. УПРАВНО ПРАВО	27	0,75
4. ИНФОРМАТИЧКИ ТЕХНОЛОГИИ И ПРАВНО ИСТРАЖУВАЊЕ	9	0,25
5. СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ (ПРАВНА ТЕРМИНОЛОГИЈА) ПРВ ДЕЛ	18	0,5
6. РЕТОРИКА СО ПРАВНО АРГУМЕНТИРАЊЕ	18	0,5
7. ПРОДЛАБОЧЕНИ ТЕМАТСКИ ОБУКИ ПО ИЗБОР ОД ПОНУДЕНА ЛИСТА	9	0,25
МОДУЛ 2	414	10
1. КРИВИЧНО ПРАВО (МАТЕРИЈАЛНО И ПРОЦЕСНО)	270	6
2. КРИМИНАЛИСТИКА	45	1,25
3. СУДСКА МЕДИЦИНА	27	0,75
4. СУДСКА ПСИХИЈАТРИЈА	27	0,75
5. ЛИНГВИСТИКА НА ПРАВОТО	18	0,5
6. СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ (ПРАВНА ТЕРМИНОЛОГИЈА) ВТОР ДЕЛ	18	0,5
7. ПРОДЛАБОЧЕНИ ТЕМАТСКИ ОБУКИ ПО ИЗБОР ОД ПОНУДЕНА ЛИСТА	9	0,25
МОДУЛ 3	207	5
1. МЕЃУНАРОДНО ПРАВО СО АКЦЕНТ НА ЕСЧП И ПРАКТИКАТА НА ЕСЧП	72	1,50
2. ПРАВО НА ЕУ	45	1
3. ЕТИКА, ДЕЛОВНА КУЛТУРА И ДЕОНТОЛОГИЈА	27	0,75
4. СУДСКА ПСИХОЛОГИЈА	18	0,5
5. СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ (ПРАВНА ТЕРМИНОЛОГИЈА)	18	0,5

ТРЕТ ДЕЛ		
6. КОМУНИКАЦИСКИ ВЕШТИНИ, УПРАВУВАЊЕ СО ПРЕДМЕТИ И ОДНОСИ СО ЈАВНОСТА	18	0,5
7. ПРОДЛАБОЧЕНИ ТЕМАТСКИ ОБУКИ ПО ИЗБОР ОД ПОНУДЕНА ЛИСТА	9	0,25
ВКУПНО:	1035	25

<i>МОДУЛ 1</i>
ГРАЃАНСКО ПРАВО
315 часа

ТЕОРЕТСКИ ЦЕЛИ:

- Продлабочување на општите теоретски познавања за основните институти на граѓанското право;
- Разбирање на различните видови облигациски односи, начинот на нивно настанување, уредување и престанување, како и нивната поврзаност;
- Изучување на правното регулирање на односите во семејството;
- Разбирање на функционирањето на работните односи, односно на системот на вработување и правата и обврските што произлегуваат од него.

ПРАКТИЧНИ ЦЕЛИ:

- Оспособување за толкување на имотно-правните норми и анализирање на нивната содржина;
- Примена на граѓанско-правните норми во конкретни односи;
- Идентификување на облиците на владение на стварите уредени во објективното стварно право на РСМ;
- Идентификување на основните принципи на наследувањето.

НАСТАВНИ СОДРЖИНИ

А. ГРАЃАНСКО МАТЕРИЈАЛНО ПРАВО

144 часа

СТВАРНО ПРАВО

28 часа

Прва тема – 12 часа

Теоретски дел: 5 часа

- Право на сопственост и видови сопственост;
- Сосопственост и заедничка сопственост;
- Стекнување имот во брачна и вонбрачна заедница;
- Стекнување право на сопственост (правни основи и начини) и престанок на правото на сопственост;
- Заштита на правото на сопственост - видови тужби / бришечки (брисовни) тужби;
- Стекнување право на сопственост на странски правни и физички лица;
- Катастар на недвижности / Упис на правото на сопственост и правото на користење во катастарот на недвижности и тужби за постоење договорен однос.

Практичен дел: 7 часа

(1 час-посета на Катастар)

Втора тема – 8 часа

Теоретски дел: 3 часа

- Поим, стекнување, заштита и престанок на владение;
- Службеност, видови и нивна заштита;
- Соседско право;
- Заложно право.

Практичен дел: 5 часа

Трета тема – 8 часа

Теоретски дел: 4 часа

- Правен режим на градежно земјиште;
- Правен режим на земјиште во државна сопственост;
- Примена на Законот за градежно земјиште и Законот за градење;
- Конвалидација на договори за купопродажба на недвижност склучени за време на забрана на промет на земјиште;
- Стекнување сопственост по основ на градба, од несопственик;
- Договори за здружување средства за заедничка градба;
- Заштита на правото на сопственост кај дивите градби и злоупотреба на правото на имателите на бесправно изграден објект.

Практичен дел: 4 часа

Прва тема – 4 часаТеоретски дел: 2 часа

- Правна и деловна способност на физичките и на правните лица;
- Договор, начин на склучување на договорот – општи услови на договорот;
- Форми на договорот - услов и рок;
- Застапувања – при склучување договор и полномошно;
- Настанување и престанок на обврските со посебен осврт на договорот;
- Капар и пишманлак.

Практичен дел: 2 часа**Втора тема – 7 часа**Теоретски дел: 3 часа

- Ништовност на договорите;
- Рушливост на договорите и рокови за поднесување тужба;
- Раскинување на договорите.

Практичен дел: 4 часа**Трета тема – 8 часа**Теоретски дел: 3 часа

- Причинување штета;
- Основи на одговорност;
- Штета;
- Видови одговорност;
- Надомест за штета и видови надомест;
- Надомест на штета од задолжително осигурување возила во сообраќајот;
- Надомест на нематеријална штета, основи и критериуми за нејзино определување;
- Застареноста кај надомест на штета и регресен долг.

Практичен дел: 5 часа

Четврта тема – 4 часа

Теоретски дел: 2 часа

- Стекнување без основ;
- Побивање на должниковите правни дејства;
- Договорна казна и казнена камата;
- Парични обврски – валута – договорна камата.

Практичен дел: 2 часа

Петта тема – 4 часа

Теоретски дел: 2 часа

- Исполнување на договорите;
- Пребивање;
- Отпуштање на долг;
- Новација;
- Соединување (конфузија);
- Истек на време, отказ;
- Начини на престанување на обврските;
- Застареност на обврските и преклузија.

Практичен дел: 2 часа

Шестта тема – 10 часа

Теоретски дел: 3 часа

Видови договори според ЗОО /да се обработат најчестите во практиката;

- Договор за продажба;
- Договор за заем;
- Договор за дар;
- Договор за закуп;
- Договор за дело;
- Договор за градење;
- Договор за осигурување;
- Договор за отстапување имот за време на живот;
- Договор за доживотна издршка.

Практичен дел: 7 часа

Прва тема – 15 часаТеоретски дел: 6 часа

- Засновање работен однос;
- Договор за вработување;
- Забрана на дискриминација и видови дискриминација;
- Заштита од вознемирување на работно место (мобинг);
- Права и обврски на работниците и на работодавците;
- Плати и надоместоци;
- Надомест на штета;
- Колективни договори;
- Нови работно-правни институти согласно со ЗРО (чл.78, чл.102).
- Работни спорови, парични побарувања и спорови од статусен карактер

Практичен дел: 9 часа**Втора тема – 8 часа**Теоретски дел: 4 часа

- Штрајк;
- Заштита на посебни групи работници;
- Откажување договор за вработување (лични причини, причини на вина и деловни причини);
- Заштита во случај на повреда на правата на работникот;
- Меѓународни прописи и право на ЕУ в.в со работните односи/влијание на економската миграција на економскиот развој на земјите на ЕУ.

Практичен дел: 4 часа**Прва тема – 9 часа**Теоретски дел: 3 часа

- Склучување и престанок на брак – поништување и развод на брак;
- Семејно насилство според Законот за превенција, спречување и заштита од семејно насилство – мерки за заштита на семејството и жртвите на семејно насилство;
- Издржување – на брачниот другар, на децата, на родителите и на други роднини и определување издршка;

- Утврдување и оспорување на татковство и мајчинство;
- Постапка во семејни спорови.

Практичен дел: 6 часа

Втора тема – 9 часа

Теоретски дел: 4 часа

- Законски наследници – наследни редови;
- Нужни наследници, исклучување и лишување од нужен дел;
- Видови наследување – законско и тестаментално;
- Здобивање со оставина и откажување од наследство и одговорност за долговите на оставителот;
- Наследнички тужби.

Практичен дел: 5 часа

ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОПСТВЕНОСТ	24 часа
----------------------------------	---------

Прва тема – 12 часа

Теоретски дел: 5 часа

- Авторско право;
- Сродни права;
- Повреда на авторското право и сродните права;
- Граѓанско-правна заштита на авторското право и сродните права.

Практичен дел: 7 часа

Втора тема – 12 часа

Теоретски дел: 5 часа

- Поим на правото на индустриска сопственост;
- Патент, индустриски дизајн и трговска марка;
- Промет на правата од индустриска сопственост;
- Заштита на правата од индустриска сопственост.

Практичен дел: 7 часа

ГРАЃАНСКА ОДГОВОРНОСТ ЗА КЛЕВЕТА И НАВРЕДА	7 часа
---	--------

Теоретски дел: 3 часа

- Поим за клевета

- Поим за навреда
- Остварување на правната заштита против клеветата и навреда (Закон за граѓанска одговорност за клеветата и навреда)

Практичен дел: 4 часа

СПРЕЧУВАЊЕ И ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА
---

7 часа

Теоретски дел: 3 часа

- Поим и видови дискриминација
- Идентификација на дискриминацијата
- Директна и индиректна дискриминација
- Товар на докажувањето
- Обработка на Законот за спречување и заштита од дискриминација (кој беше досега во сила)

Практичен дел: 4 часа

Б. ГРАЃАНСКО ПРОЦЕСНО ПРАВО
----

126 часа

ПАРНИЧНА ПОСТАПКА
----

96 часа

Прва тема – 12 часа

Теоретски дел: 4 часа

- Надлежност и состав на судот;
- Изземање;
- Рокови и рочишта;
- Записници;
- Тонско снимање на судските рочишта;
- Странки и нивни законски застапници и полномошници;
- Доставување; Видови доставување; Електронска достава;
- Поднесоци и уредност на поднесоците;
- Утврдување на вредноста на предметот на спорот;
- Трошоци на постапката.

Практичен дел: 8 часа

Втора тема – 24 часа

Теоретски дел: 10 часа

- Тужба и одговор на тужба;
- Претходно испитување на тужбата;
- Сопарничарство, видови и учество на трети лица во постапката;
- Докази, изведување докази и обезбедување на доказите;
- Подготвување главна расправа;
- Подготвително рочиште.

Практичен дел: 14 часа

Трета тема – 28 часа

Теоретски дел: 12 часа

- Главна расправа;
- Тек и завршни зборови;
- Јавност на главната расправа;
- Раководење со главната расправа.

Практичен дел: 16 часа

- Вежби за анализа на доказите и донесување на одлука

Четврта тема 16 часа

Теоретски дел: 5 часа

- Видови судски одлуки;
- Судско порамнување;
- Пресуда – видови;
- Донесување, објавување и изработување на пресудата;
- Дополнителна пресуда и поправање на пресуда;
- Решенија.

Практичен дел: 11 часа

Петта тема – 8 часа

Теоретски дел: 3 часа

- Жалбена постапка;
- Право, содржина и причини за жалба;
- Ревизија;
- Повторување на постапката;
- Повторување на постапката по конечна пресуда на Европскиот суд за човекови права во Стразбур.

Практичен дел: 5 часа

Шестта тема – 8 часа

Теоретски дел: 4 часа

Посебни постапки:

- Постапка во спорови од работни односи;
- Постапка во спорови поради смеќавање на владение;
- Издавање платен налог;
- Постапка во спорови од мала вредност;
- Постапка пред избрани судови.

Практичен дел: 4 часа

ВОНПРОЦЕСНА ПОСТАПКА	10 часа
-----------------------------	---------

Теоретски дел: 4 часа

- Определување надоместок за експроприрана недвижност;
- Судски депозит.
- Расправање на оставината со посебен осврт на упатување на парница;
- Уредување на односите меѓу етажните сопственици;
- Уредување на начинот на управување и користење заеднички предмети;
- Физичка делба и уредување на заедничко користење на заеднички предмет согласно ЗВП и ЗКП
- Делба на заеднички предмет или имот со акцент за градежно изградено земјиште и земјоделско земјиште;
- Уредување меѓи;

Практичен дел: 6 часа

АЛТЕРНАТИВНО РЕШАВАЊЕ СПОРОВИ	10 часа
--------------------------------------	---------

Медијација - 4 часа

Теоретски дел: 2 часа

- Поим и принципи на медијација;
- Предности и ограничувања на медијацијата;
- Поим на медијатор и услови за медијатор;
- Комора на медијатори;
- Постапка на медијација;

- Медијацијата во кривичното право;
- Медијаторство во конкретни случаи (симулациски вежби).

Практичен дел: 2 часа

Мирно решавање работни спорови – 4 часа

Теоретски дел: 2 часа

- Решавање работни спорови од мировен совет (чл. 182 од Законот за работни односи);
- Решавање колективни работни спорови од арбитража (чл. 183 од Законот за работни односи).

Практичен дел: 2 часа

Стопанска арбитража - 2 часа

Теоретски дел: 1 час

- Постојан избран суд – Арбитража при Стопанската комора на Македонија;
- Надлежности;
- Состав;
- Започнување и тек на постапката;
- Постапка на посредување за спогодбено решавање спорови;
- Развојот на APC во судовите на ЕУ.

Практичен дел: 1 час

ИЗВРШУВАЊЕ И ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ПОБАРУВАЊАТА	10 часа
--	---------

Теоретски дел: 4 часа

- Извршна исправа, укинување на клаузулите за правосилност и извршност;
- Извршител – избор и обврски;
- Видови извршување;
- Правозаштитни средства при извршувањето - приговори, тужби;
- Постапка и средства за обезбедување на побарување.

Практичен дел: 6 часа (вклучени посети кај извршител и нотар)

МЕТОДОЛОГИЈА НА РАБОТА

Практичниот дел треба да се реализира во текот на наставата, во онолкув обем колку што е предвидено за секоја тема. По завршување на наставните часови, практичниот дел се реализира со посети на соодветни органи и институции во зависност од темата што се обработува. Конкретната реализација на практичниот дел како и органите и институциите се определени со распоредот на часови за 2020/2021 година.

Предавањата опфаќаат:

- поткрепа на материјалот со примери од практиката;
- континуирано интерактивно учество на слушателите преку дискусија.

Практичниот дел особено се базира на:

- симулации на судења;
- пишување процесни одлуки;
- анализа на случаи од практиката;
- групни вежби;
- истражувања и семинарски работи;
- презентации;
- посета на институции поврзани со темата и други форми на практична работа.

ЛИТЕРАТУРА

- Интерна скрипта – работни материјали;
- **Закон за облигационите односи** („Службен весник на РМ“ бр. 18/2001, 4/2002, 5/2003, 84/2008, 81/2009, 161/2009, 123/2013);
- **Закон за сопственост и други стварни права** („Службен весник на РМ“ 18/2001, бр. 92/2008, 139/2009 и 35/2010);
- **Закон за земјоделско земјиште** („Службен весник на РМ“ бр. 135/2007, 17/2008, 18/2011, 42/2011, 148/2011, 95/2012, 79/2013, 87/2013, 106/2013, 164/2013, 187/2013, 39/2014, 130/2014, 166/2014, 72/2015, 98/2015, 154/2015, 215/2015, 7/2016, 39/2016, 161/2019);
- **Закон за користење и располагање со стварите во државна сопственост и со стварите во општинска сопственост** („Службен весник на РМ “ 78/2015, 106/2015, 153/2015, 190/2016, 21/2018, 101/2019, 275/2019);
- **Закон за катастар на недвижности** („Службен весник на РМ“ бр. 55/2013, 41/2014, Одлука на УС 101/2014, 115/2014, 116/2015, 153/2015, 192/2015, 61/2016, 172/2016, 64/2018, 124/2019);
- **Закон за семејството** („Службен весник на РМ“ бр. 153/2014, 104/2015, 150/2015, Одлука на Уставен суд 122/2018);
- **Закон за наследувањето** („Службен весник на РМ“ бр. 47/1996);
- **Закон за авторско право и сродни права** („Службен весник на РМ“, 115/2010, 140/2010, 51/2011, 147/2013, 154/2015, 27/2016);
- **Закон за индустриска сопственост** („Службен весник на РМ“, бр. 21/2009, 24/11, 12/2014, 41/2014, 152/2015, 53/2016, 83/2018, 31/2020);

- **Закон за парнична постапка** („Службен весник на РМ“ бр. 79/2005, 110/2008, 83/2009, 116/2010, 7/2011, 124/2015);
- **Закон за вонпарнична постапка** („Службен весник на РМ“ бр. 9/2008, Одлука на Уставен суд бр. 77/2018);
- **Закон за извршување** („Службен весник на РМ“ 72/2016, 142/2016, 233/2018, 14/2020, Одлука на Уставен суд бр.94/2019);
- **Закон за обезбедување на побарувањата** („Службен весник на РМ“ 87/07, 31/2016);
- **Закон за медијација** („Службен весник на РМ“ бр. 188/2013, 148/2015, 192/2015, 55/2016);
- **Закон за превенција, спречување и заштита од семејно насилство** („Службен весник на РМ“ 138/2014, 33/2015, 150/2015);
- **Закон за градење** (Пречистен текст во „Службен весник на РМ“ бр. 70/2013, 79/2013, 137/2013, 163/2013, 27/2014, 28/2014, 42/2014, 115/2014, 149/2014, 187/2014, 44/2015, 129/2015, 217/2015, 226/2015, 30/2016, 31/2016, 39/2016, 71/2016, 132/2016, Одлука на Уставен суд 103/2016, 35/2018, 64/2018, 168/2018, 244/2019, 18/2020);
- **Закон за градежно земјиште** („Службен весник на РМ“ бр. 15/2015, 98/2015, 193/2015, 226/2015, 31/2016, 142/2016, 190/2016, 275/2019);
- **Закон за експропријација** („Службен весник на РМ“ бр. 95/2012, 131/2012, 24/2013, 27/2014, 104/2015, 192/2015, 23/2016, 178/2016);
- **Закон за граѓанска одговорност за навреда и клевета** („Службен весник на РМ“ бр. 143/12);
- **Закон за работни односи** („Службен весник на РМ“ 167/2015, 27/2016, 120/2018, 110/2019);
- **Закон за мирно решавање на работните спорови** („Службен весник на РМ“ 87/2007, 27/2014, 102/2014, 104/2014, 30/2016);
- **Закон за вработените во јавниот сектор** („Службен весник на РМ“ 27/2014, 199/2014, 27/2016, 35/2018, 198/2018, 143/2019, 14/2020);
- **Закон за заштита од вознемирување на работно место** („Службен весник на РМ“ бр. 79/13, 147/2015);
- **Закон за спречување и заштита од дискриминација** („Службен весник на РМ“ бр. 101/2019);
- **Закон за судските такси** („Службен весник на РМ“ бр. 114/2009, 148/2011, 106/2013, 166/2014);
- **Закон за безбедност на сообраќајот на патиштата** („Службен весник на РМ“ бр. 169/2015, 226/2015, 55/2016, 11/2018, 83/2018, 98/2019, Одлуки на Уставен суд бр.138/2017 и 59/2019);
- **Закон за задолжително осигурување во сообраќајот** („Службен весник на РМ“, бр. 88/2005, 70/2006, 81/2008, 47/2011, 135/2011, 112/2014, 145/2015, 220/2019);
- **Закон за заштита на личните податоци** („Службен весник на РСМ“, бр.42/2020)

- **Правилник** на Постојаниот избран суд (Арбитража) при Стопанската комора на Македонија („Службен весник на РМ“, бр. 140/2007)
- **Закон за адвокатура** („Службен весник на РМ“ бр. 59/2002, 60/2006, 29/2007, 106/2008, 135/2011, 113/2012, 148/2015, Одлуки на УС: бр. 10/2003, 34/2003, 8/2008, 20/2009, 117/2009)

В. ТРГОВСКО ПРАВО

45 часа

ТЕОРЕТСКИ ЦЕЛИ:

- Стекнување општи и теоретски познавања за институтите на трговското право;
- Запознавање со концептите на корпоративното управување и со корпоративната социјална одговорност;
- Запознавање со основите на правото на конкуренција и со правото за заштита на потрошувачите.

ПРАКТИЧНИ ЦЕЛИ:

- Идентификување на најзастапените трговски друштва кај нас и во светот;
- Оспособување за читање и разбирање финансиски извештаи.

НАСТАВНИ СОДРЖИНИ

1. Општи теми за трговските друштва – 6 часа

Теоретски дел: 3 часа

- Трговец и трговец поединец;
- Јавно трговско друштво, командитно друштво (поим, форми, основање, основни карактеристики, односи и престанок);
- Друштво со ограничена одговорност (основање, пристапување, истапување, акти, преобразба, односи меѓу содружниците, органи на управување, начин и рокови за оспорување на одлуките, ДОО без основна главнина);
- Акционерско друштво (основање, пристапување, истапување, акти, преобразба, односи меѓу акционерите, органи на управување, донесување одлуки, начин и рокови за оспорување на одлуките, зголемување и намалување на основна главнина);
- Друштвото со ограничена одговорност и акционерското друштво - најзастапени друштва во Европската унија и кај нас;

- Разграничување меѓу поимите „влог“ и „удел“, од една, и „основна главнина“ и „имот на трговско друштво како правно лице“, од друга страна;
- Статусни промени;
- Ликвидација;
- Прекршоци за кои спрема трговското друштво и спрема одговорното лице може да се изрече заштитна мерка – забрана на вршење дејност односно должност;
- Конфликт на интереси во трговското работење;
- Централен регистар на Република Македонија; Постапка за упис и спорови.

Практичен дел: 3 часа

2. Видови тужби според Законот за трговски друштва – 10 часа

Теоретски дел: 4 часа

- Тужба за утврдување ништовност на трговско друштво;
- Тужба за одговорност на содружникот и акционерот за обврските на трговското друштво;
- Правото на содружникот, односно на акционерот за судска заштита и за оцена на законитоста;
- Тужба за утврдување ништовност на упис;
- Тужба за утврдување ништовност и за побивање одлука на собранието и одлука донесена на собир на содружниците или со одлучување преку допишување;
- Судско испитување на одлуката за соодносот за размена при статусна промена;
- Судски спорови кај статусните промени.

Практичен дел: 6 часа

3. Општи теми за хартии од вредност и тргувањето со нив – 9 часа

Теоретски дел: 4 часа

- Поим и правна природа на хартиите од вредност;
- Видови хартии од вредност;
- Трансакции и тргување со хартии од вредност;
- Финансиски извештаи и годишни сметки на друштвата;
- Берза на хартии од вредност;
- Комисија за хартии од вредност;
- Централен депозитар за хартии од вредност;
- Забранети дејства во работењето со хартии од вредност според Законот за хартии од вредност;
- Право на дивиденда (начин и рок на плаќање низ судската постапка), какво право е правото на дивидендата и дали треба да се дозволи плаќање камата за ненавремено исплатена дивиденда;

- Преземање на акционерските друштва;
- Сметководственото право – читање и разбирање финансиски извештаи и годишни (ревидирани) сметки на друштвата;
- Запознавање со терминологијата и базичните економски концепти неопходни за правилна оценка на доказите во судењата од економска природа.

Практичен дел: 5 часа

4. Стечајна постапка – 5 часа

Теоретски дел: 2 часа

- Услови за отворање стечајна постапка (основи за утврдување постоење на стечајна постапка, иницирање на стечајната постапка);
- Разграничување на поимите на (ин)солвентност, неликвидност, презадолженост;
- Органи на стечајната постапка (видови, надлежности);
- Стечаен управник (именување, овластувања, разрешување, одговорност);
- Отворање стечајна постапка (услови, начин, последици);
- Претходна постапка и формирање стечајна маса;
- Стечајна маса (оформување, процена, обезбедување на имотот);
- Доверители на стечајната маса (видови, рангирање, права);
- Различни и излучни доверители;
- Тужба во стечајна постапка (вид, рок за поднесување);
- Побивање на правните дејства на стечајниот должник (рокови, овластени лица за побивање, основи);
- План за реорганизација и можности претпријатието на стечајниот должник да продолжи да постои;
- Намирување на доверителите;
- Заклучување и запирање на стечајната постапка;
- Карактеристики на прекуграничниот (меѓународниот) стечај како неминовност во евроинтегративните процеси на Република Македонија.

Практичен дел: 3 часа

5. Посебни теми за меница, чек и договори од трговското договорно право – 4 часа

Теоретски дел: 2 часа

- Поим на меница;
- Видови меници;
- Менични дејства;

- Протест на меница;
- Менични побарувања;
- Поим на чек (издавање, форма, одговорност на издавачот);
- Договори во стопанскиот промет според Законот за облигациски односи (трговска продажба, осигурување, градење, шпедиција, складиштење, превоз, лиценца, заем, лизинг, франшизинг, факторинг) и банкарски договори (депонирање хартии од вредност, акредитив, банкарска гаранција);
- Промена во страната на доверителот и должникот (пристапување кон долг и цесија).

Практичен дел: 2 часа

6. Посебни теми – 8 часа

- Комисија за заштита на конкуренцијата – (состав, надлежност, овластувања)/ Примена на Законот за заштита на конкуренцијата;
- Вертикални и хоризонтални договори (елементи, видови, изземања);
- Доминантна позиција (критериуми, мерки против злоупотреба на доминантната позиција);
- Улогата на економските докази во судот, начин на водење на вештаците и управување со материјалните докази-случаи на ЕСП;
- Концентрации (видови, услови, известување, суспензија, одлуки и санкции);
- Заштита на потрошувачите – општо (означување на производитите, права, обврски, договори, надлежни органи, здруженија на потрошувачите, санкции);
- Заштита на човековата околина;
- ЕУ банкарско и финансво право;
- Корпоративно управување - бизнис право;
- Посебен осврт на трговските договори како основни инструменти за водење бизнис; Концептот на електронска трговија e-commerce и допирните точки на овој вид трговски договори со класичните трговски договори;
- ЕУ - директивите за јавни набавки.

8. Постапка во стопански спорови – 3 часа

Теоретски дел: 2 часа

- Специфичности во однос на редовната постапка.

Практичен дел: 1 час

МЕТОДОЛОГИЈА НА РАБОТА

Практичниот дел треба да се реализира во текот на наставата, во онолкув обем колку што е предвидено за секоја тема. По завршување на наставните часови, практичниот дел се реализира со посети на соодветни органи и институции во зависност од темата што се обработува. Конкретната реализација на практичниот дел како и органите и институциите се определени со распоредот на часови за 2020/2021 година.

Предавањата опфаќаат:

- поткрепа на материјалот со примери од практиката;
- континуирано интерактивно учество на кандидатите преку дискусија.

Практичниот дел особено се базира на:

- анализа на случаи од практиката;
- групни вежби;
- презентации;
- посета на институции поврзани со темата;
- други форми на практична работа.

ЛИТЕРАТУРА

- Интерна скрипта - работни материјали;
- **Закон за трговските друштва** („Службен весник на РМ“ бр. 28/2004, 84/2005, Одлука на УС 71/2006, 25/2007, 87/2008, Одлука на УС 17/2009, Одлука на УС 23/2009, 42/2010, 48/2010, Одлука на УС 8/2011, Одлука на УС 21/2011, 24/2011, 166/2012, 70/2013, 119/2013, 120/2013, 187/2013, 38/2014, 41/2014, 138/2014, 88/2015, 192/2015, 6/2016, 30/2016, 61/2016, 64/2018, 120/2018, 195/2018, 239/2018, 225/2018);
- **Закон за меница** („Службен весник на РМ“ 3/02, 67/2010, 145/2015);
- **Закон за чек** („Службен весник на РМ бр. 3/02, 88/2008, 145/2015);
- **Закон за сметководство на буџетите и буџетските корисници** („Службен весник на РМ“, 61/2002, 98/2002, 81/2005, 24/2011, 145/2015, 170/2017);
- **Закон за заштита на конкуренцијата** („Службен весник на РМ“ бр. 145/2010, 136/2011, 41/2014, 53/2016, 83/2018);
- **Закон против нелојалната конкуренција** („Службен весник на РМ“ бр. 80/1999);
- **Закон за парнична постапка** („Службен весник на РМ“ бр. 79/2005, 110/2008, 83/2009, 116/2010, 7/2011, 124/2015);
- **Закон за стечај** („Службен весник на РМ“ бр. 34/2006; 126/2006, 84/2007, Одлука на УС 3/2008, Одлука на УС 122/2009, 47/2011, 79/2013, 164/2013, 29/2014, 98/2015, 192/2015);
- **Закон за хартии од вредност** („Службен весник на РМ“ бр. 95/2005, 25/2007, 7/2008, 57/2010, 135/2011, 13/2013, 188/2013, 43/2014, 15/2015, 154/2015,

192/2015, 23/2016, 83/2018, 31/2020, Одлуки на уставен суд: бр.86/2006, 123/2007, 140/2007, 146/2007, 45/2009);

- **Закон за облигационите односи** („Службен весник на РМ“ бр. 18/2001, 4/2002, 5/2003, 84/2008, 81/2009, 161/2009, 123/2013);
- **Закон за даночна постапка** („Службен весник на РМ“ бр. 13/2006, 88/2008, 159/2008, 105/2009, 133/2009, 145/2010, 171/2010, 53/2011, 39/2012, 84/2012, 187/2013, 15/2015, 97/2015, 129/2015, 154/2015, 23/2016, 35/2018, 275/2019, Одлуки на УС: бр.145/2007, 21/2008, 23/2009, 76/2009, 166/2011);
- **Царински закон** („Службен весник на РМ“ бр. 39/2005, 4/2008, 48/2010, 158/2010, 44/2011, 53/2011, 11/2012, 171/2012, 187/2013, 15/2015, 129/2015, 154/2015, 192/2015, 23/2016, 144/2018, Одлуки на Уставен суд: бр.26/2009, 117/2009);

УСТАВНО ПРАВО

18 часа

ТЕОРЕТСКИ ЦЕЛИ:

- Преглед на основните познавања од областа на уставната материја;
- Разбирање на уставното право како наука и на уставното право како гранка на позитивното право

ПРАКТИЧНИ ЦЕЛИ:

- Идентификување на основните норми на правните гранки на уставниот поредок на Република Македонија;
- Оспособување за препознавање на структурата и хиерархиската поставеност на правниот поредок;
- Идентификување на дејството на уставните норми и клучните вредности што тие норми ги штитат.
- Идентификување на принципите на уставност и законитост низ праксата на Уставниот суд на Република Северна Македонија како и другите надлежности на Судот

НАСТАВНИ СОДРЖИНИ

Теоретски дел: 6 часа

- Поим, структура, содржина и систематика на Уставот од 1991 година и амандманите;
- Процес на донесување и измена на Уставот;
- Темелни вредности на уставниот поредок на РМ;
- Основни слободи и права на човекот и граѓанинот;
- Организација на државната власт;
- Уставен суд на Република Македонија;
- Локална самоуправа во Република Македонија;
- Меѓународни односи и надворешна политика на Република Македонија;
- Народен правобранител на Република Македонија;
- Одбрана на Републиката, воена и вонредна состојба.

Практичен дел: 12 часа

МЕТОДОЛОГИЈА НА РАБОТА

Практичниот дел треба да се реализира во текот на наставата, во онолкув обем колку што е предвидено за секоја тема. Ќе се разгледуваат одлуки на Уставниот суд на Република Северна Македонија кои ја разгледуваат уставноста и законитоста низ призмата на различните одредби на Уставот. По завршување на наставните часови, практичниот дел се реализира со посети на соодветни органи и институции во зависност од темата што се обработува. Конкретната реализација на практичниот дел како и органите и институциите се определени со распоредот на часови за 2020/2021 година.

Предавањата опфаќаат:

- поткрепа на материјалот со примери од практиката;
- континуирано интерактивно учество на кандидатите преку дискусија.

Практичниот дел особено се базира на:

- анализа на случаи од практиката;
- групни вежби;
- презентации;
- посета на институции поврзани со темата;
- други форми на практична работа.

ЛИТЕРАТУРА

- Интерна скрипта - работни материјали;

- **Устав на Република Северна Македонија** со амандманите I – XXX („Службен весник на РМ“ 52/1991, амандмани во 1/1992, 31/1998, 91/2001, 84/2003 и 107/2005), Амандман XXXI („Службен весник на РМ“ бр. 3/2009); Амандман XXXII („Службен весник на РМ“ бр.49/2011), Амандмани XXXIII, XXXIV, XXXV и XXXVI („Службен весник на РМ“ бр. 6/2019);
- **Закон за Собранието на Република Македонија** („Службен весник на РМ“ бр. 104/2009, 14/2020);
- **Деловник на Собранието на Република Македонија** („Службен весник на РМ“ бр. 54/2013- пречистен текст, 152/2019);
- **Закон за судовите** („Службен весник на РМ“ бр. 58/2006, 62/2006, 35/2008, 150/2010, 83/2018, 198/2018, 96/2019, Одлуки на Уставен суд бр.61/2008, 118/2008, 16/2009, 39/2012);
- **Закон за јавното обвинителство** („Службен весник на РМ“ бр. 42/2020);
- **Закон за Совет на јавни обвинители** („Службен весник на РМ“ бр. 150/2007, 100/2011, 42/2020);
- **Закон за Судскиот совет на Република Северна Македонија** („Службен весник на РМ“ бр. 102/2019);
- **Закон за судскиот буџет** („Службен весник на РМ“ бр. 60/2003, 37/2006, 103/2008, 145/2010);
- **Закон за народниот правобранител** („Службен весник на РМ“ бр. 60/2003, 114/2009, 181/2016, 189/2016, 35/2018, Одлука на Уставен суд бр.143/2008);
- **Деловник на Уставниот суд на Република Македонија** („Службен весник на РМ“ бр. 70/1992, 202/2019);
- **Закон за организација и работа на органите на државната управа** („Службен весник на РМ“ бр. 58/2000, 44/2002, 82/2008, 167/2010, 51/2011, 96/2019, 110/2019);
- **Закон за Владата на Република Македонија** („Службен весник на РМ“ бр. 59/2000, 12/2003, 55/2005, 37/2006, 115/2007, 19/2008, 82/2008, 10/2010, 51/2011, 15/2013, 139/2014, 196/2015, 142/2016, 140/2018, 98/2019, Одлука на Уставен суд бр.26/2001);
- **Изборен законик** („Службен весник на РМ“ Пречистен текст бр. 32/2014, 196/2015, 35/2016, 97/2016, 99/2016, 136/2016, 142/2016, 67/2017, 125/2017, 35/2018, 99/2018, 140/2018, 208/2018, 27/2019, 98/2019, 42/2020, Одлуки на УС: бр. 31/2015, 57/2017, 146/2019)
- **Закон за Државното правобранителство** („Службен весник на РМ“ бр. 87/2007, Одлука на УС 167/2010, 104/2015);
- **Судски деловник** („Службен весник на РМ“ бр. 66/2013, 114/2014);
- **Кодекс на судиската етика;**

УПРАВНО ПРАВО

27 часа

ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ

- Запознавање со органите на управата, управните организации, органите на единиците на локалната самоуправа и други државни органи и организации на кои им се доверени јавни овласрувања (јавни органи);
- Способност за практична работа што се состои во донесување решенија со кои се решава за правата, обврските и за правните интереси на граѓаните;
- Запознавање со правните можности и постапката за оспорување на незаконито решение издадено од јавен орган;
- Способност за водење на управно-судска контрола врз законитоста на актите на јавните органи или учество во управен спор.

НАСТАВНИ СОДРЖИНИ

Теоретски дел: 13 часа

1. Управно право

Организација на државната управа

- Видови органи кои ја сочинуваат државната управа
- Надлежност на органите на државната управа;
- Начела на работа на органите на државната управа.
- Дејности на органите на државната управа
- Акти на органите на државната управа
- Контрола и надзор на органите на државната управа
- Одговорност на органите на државната управа

2. Јавна администрација

- Видови органи, организации и даватели на услуги што ја сочинуваат јавната администрација
- Поим и видови на јавна служба
- Начела на работа на јавните служби

Организација на државната управа

3. Управна постапка

- Поим на управна постапка и видови управни постапки
- Начела на општата управна постапка;
- Поведување управна постапка;
- Тек на управна постапка
- Рокови

- Доказни средства во управна постапка
- Поим и елементи на решение
- Видови решенија
- Жалба и постапка по жалба;
- Вонредни правни средства;

3. Управен спор

- Поим на управен спор и видови управни спорови;
- Предмет на управен спор;
- Странки во управниот спор;
- Постапка пред Управниот суд;
- Пресуда на законитост и пресуда на спор во полна јурисдикција;
- Други видови одлуки во управен спор
- Правни средства;
- Постапка пред Виш управен суд;
- Видови одлуки на Вишиот управен суд;
- Задолжителност и извршување на пресудите.

4. Постапки утврдени со посебни закони

Практичен дел: 14 часа

МЕТОДОЛОГИЈА НА РАБОТА

Практичниот дел треба да се реализира во текот на наставата, во онолкув обем колку што е предвидено за секоја тема. По завршување на наставните часови, практичниот дел се реализира со посети на соодветни органи и институции во зависност од темата што се обработува. Конкретната реализација на практичниот дел како и органите и институциите се определени со распоредот на часови за 2020/2021 година.

Предавањата опфаќаат:

- поткрепа на материјалот со примери од практиката;
- континуирано интерактивно учество на кандидатите преку дискусија.

Практичниот дел особено се базира на:

- анализа на случаи од практиката;
- групни вежби;
- презентации;
- посета на Државната комисија за одлучување во втор степен на управни постапки и постапки од работни односи
- посета на управните судови;
- други форми на практична работа.

ЛИТЕРАТУРА

- Интерна скрипта - работни материјали;
- **Закон за општата управна постапка** („Службен весник на РМ“ бр. 124/2015, одлука на Уставен суд 65/2018);
- **Закон за управни спорови** („Службен весник на РМ“, бр. 96/2019);
- **Закон за судовите** („Службен весник на РМ“ бр. 58/2006, 62/2006, 35/2008, 150/2010, 83/2018, 198/2018, 96/2019, Одлуки на Уставен суд бр.61/2008, 118/2008, 16/2009, 39/2012);
- **Закон за организација и работа на органите на државната управа** („Службен весник на РМ“ бр. 58/2000, 44/2002, 82/2008, 167/2010, 51/2011, 96/2019, 110/2019);
- **Закон за парнична постапка** („Службен весник на РМ“ бр. 7/2011, 124/2015);
- **Закон за катастар на недвижности** („Службен весник на РМ“ бр. 55/2013, 41/2014, 115/2014, 116/2015, 153/2015, 192/2015, 61/2016, 172/2016, 64/2018, 124/2019);
- **Закон за даночна постапка** („Службен весник на РМ“ бр. 13/2006, 88/2008, 159/2008, 105/2009, 133/2009, 145/2010, 171/2010, 53/2011, 39/2012, 84/2012, 187/2013, 15/2015, 97/2015, 129/2015, 154/2015, 23/2016, 35/2018, 275/2019, Одлуки на УС: бр.145/2007, 21/2008, 23/2009, 76/2009, 166/2011);
- **Царински закон** („Службен весник на РМ“ бр. 39/2005, 4/2008, 48/2010, 158/2010, 44/2011, 53/2011, 11/2012, 171/2012, 187/2013, 15/2015, 129/2015, 154/2015, 192/2015, 23/2016, 144/2018, Одлуки на Уставен суд: бр.26/2009, 117/2009);
- **Изборен законик** („Службен весник на РМ“ Пречистен текст бр. 32/2014, 196/2015, 35/2016, 97/2016, 99/2016, 136/2016, 142/2016, 67/2017, 125/2017, 35/2018, 99/2018, 140/2018, 208/2018, 27/2019, 98/2019, 42/2020, Одлуки на УС: бр. 31/2015, 57/2017, 146/2019)
- **Закон за пензиското и инвалидското осигурување** („Службен весник на РМ“ Пречистен текст бр. 53/2013, 170/2013, 43/2014, 44/2014, 97/2014, 113/2014, 160/2014, 188/2014, 20/2015, 61/2015, 97/2015, 129/2015, 147/2015, 154/2015, 173/2015, 217/2015, 27/2016, 120/2016, 132/2016, 35/2018, 220/2018, 245/2018, 180/2019, 275/2019, 31/2020)
- **Закон за здравствена заштита** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 43/12, 145/12, 87/13, 164/13, 39/14, 43/14, 132/14, 188/14, 10/15, 61/15, 154/15, 192/15, 17/16, 37/16, 20/19, 101/19, 153/19, 180/19, 275/19, Одлуки на УС бр.65/2013, 101/2014, 93/2017)
- **Закон за здравствено осигурување** („Службен весник на Република Македонија“ бр.25/00, 34/00, 96/00, 50/01, 11/02, 31/03, 84/05, 37/06, 18/07, 36/07, 82/08, 98/08, 6/09,67/09, 50/10, 156/10, 53/11, 26/12, 16/13, 91/13, 187/13, 43/14, 44/14, 97/14, 112/14, 113/14, 188/14, 20/15, 61/15, 98/15, 129/15, 150/15, 154/15, 192/15, 217/15, 27/16, 37/16, 120/16, 142/16, 171/17, бр.275/19, Одлуки на УС бр. 104/2000, 30/2001, 48/2001, 109/2006, 88/2007, 106/2007, 45/2009, 14/2010, 166/2011)
- **Закон за прекршоците** („Службен весник на РМ“ бр. 96/2019)
- **Закон за инспекциски надзор** („Службен весник на РМ“ бр. 102/2019)

- **Закон за спречување на корупција и судир на интереси** („Службен весник на РМ“ бр. 12/2019)
- **Закон за царинска управа** („Службен весник на РМ“ бр. 46/2004, 81/2005, 107/2007, 103/2008, 64/2009, 105/2009, 48/2010, 158/2010, 53/2011, 113/2012, 43/2014, 167/2014, 33/2015, 61/2015, 129/2015, 23/2016, 120/2018, 248/2018, Одлука на УС 67/2010, 151/2017, 26/2018)
- **Закон за Владата на Република Македонија** („Службен весник на РМ“ бр. 59/2000, 12/2003, 55/2005, 37/2006, 115/2007, 19/2008, 82/2008, 10/2010, 51/2011, 15/2013, 139/2014, 196/2015, 142/2016, 140/2018, 98/2019, Одлука на Уставен суд бр.26/2001);
- **Закон за плата и другите надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и други избрани и именувани лица во Републиката** („Службен весник на РМ“ бр. 36/1990, 44/1990, 11/1991, 38/1991, 23/1997, 37/2005, 84/2005, 121/2007, 161/2008, 92/2009, 42/2010, 97/2010, 162/2010, 11/2012, 145/2012, 170/2013, 139/2014, 233/2018, Одлука на УС бр. 45/2018)

ИНФОРМАТИЧКИ ТЕХНОЛОГИИ И ПРАВНО ИСТРАЖУВАЊЕ

9 часа

ТЕОРЕТСКИ ЦЕЛИ:

- Запознавање на учесниците со основите на информатичката технологија и оперативните системи во правосудството на РСМ и на меѓународните правосудни институции.

ПРАКТИЧНИ ЦЕЛИ:

- Стекнување основни познавања за оперативните системи;
- Стекнување основни познавања за пребарувања на интернет на оперативните системи во правосудството на РСМ и на меѓународните правосудни институции.

НАСТАВНИ СОДРЖИНИ

1. Интернет во судството на РСМ – 4 часа

Теоретски дел: 2 часа

- Примената на ИТ во судството во РМ;
- Користење на АКМИС
- Примена на ИТ во обвинителството во РМ;
- Пребарувања на Академика
- Пребарувања на Службен весник

Практичен дел: 2 часа.

2. Интернет во судството на ЕУ – 5 часа

Теоретски дел: 2 часа

- Примената на ИТ во судството на ЕУ, European Court of Justice;
- Улогата на European Justice, EUR-Lex, Official Journal;
- Одлуки на меѓународни судови: ECHR, ICJ, ICC;
- Учење на далечина; Моќностите на MOODLE Open source learning platform;
- Улогата на HELP;
- Улогата на HUDOC;
- Улогата на AIRE Центарот од Лондон
- Информации за меѓународен тероризам со користење на Интернетот, Даркнет, веб-страници за истрага и пребарување, итн.

Практичен дел: 3 часа

МЕТОДОЛОГИЈА НА РАБОТА

Практичниот дел треба да се реализира во текот на наставата, во онолкув обем колку што е предвидено за секоја тема. По завршување на наставните часови, практичниот дел се реализира со посети на соодветни органи и институции во зависност од темата што се обработува. Конкретната реализација на практичниот дел како и органите и институциите се определени со распоредот на часови за 2020/2021 година.

Предавањата опфаќаат:

- Поткрепа на материјалот со примери од практиката;
- Континуирано интерактивно учество на кандидатите преку дискусија и практични вежби.

Практичниот дел особено се базира на:

- Лабораториски вежби - практична работа;
- Групни вежби;
- Други форми на практична работа.

ЛИТЕРАТУРА

- Интерна скрипта со работни материјали.

СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ (ПРАВНА ТЕРМИНОЛОГИЈА) ПРВ ДЕЛ

18 часа

ЕДЕН ОД ТРИТЕ НАЈЧЕСТО КОРИСТЕНИ ЈАЗИЦИ НА ЕУ

(на кој кандидатите избрале да полагаат во делот на испитот за познавање на странски јазик при приемниот испит)

ТЕОРЕТСКИ ЦЕЛИ:

- Запознавање на учесниците со современата правна терминологија на избраниот јазик;
- Овозможување на учесниците да се стекнат со знаење за најзначајните европски документи на англиски/француски/германски јазик.

ПРАКТИЧНИ ЦЕЛИ:

- Оспособување на учесниците за правилно пишување на избраниот јазик;
- Оспособување на учесниците за правилно користење на правните изрази.

НАСТАВНИ СОДРЖИНИ НА ИЗБРАНИОТ ЈАЗИК

- 1. Граматика;**
- 2. Зборување;**

- Прераскажување текстови, опишување искуства во минато време со последователни дејства;
- Започнување и одржување конверзација на стручна тема;
- Прашување за..., и следење инструкции;
- Давање и барање ставови, мислења, информации;
- Согласување и несогласување;
- Презентација на правна тематика.

3. Читање/Слушање/Разбирање на правни текстови од соодветниот модул

- Текстови со правна терминологија;
- Кратки извадоци од весници и списанија;
- Снимки од судења.

4. Пишување:

- Домашни задачи во кои ќе се употребат усвоените граматички единици;
- Кратки текстови поврзани со судската практика;

5. Избраниот јазик во европското право:

- Изучување на Европската конвенција за човекови права и судската јуриспруденција;
- Изучување на договорот на Европската заедница и главните случаи на Европскиот суд на правдата;
- Изготвување прелиминарни прашања;
- Изготвување барање за заемна правна помош и правосудна соработка;
- Изготвување барање за судска достава.

МЕТОДОЛОГИЈА НА РАБОТА

Практичниот дел треба да се реализира во текот на наставата, во онолкув обем колку што е предвидено за секоја тема.

Предавањата опфаќаат:

- поткрепа на материјалот со примери од практиката;
- континуирано интерактивно учество на кандидатите преку дискусија.

Практичниот дел особено се базира на:

- Анализа на случаи од практиката;
- Разработка на случаи од странски судови;
- Групни вежби;
- Истражувања и семинарски работи;
- Други форми на практична работа.

ЛИТЕРАТУРА

- Интерна скрипта, со работни материјали

РЕТОРИКА СО ПРАВНО АРГУМЕНТИРАЊЕ

18 часа

НАСТАВНИ СОДРЖИНИ ЗА РЕТОРИКА СО ПРАВНО АРГУМЕНТИРАЊЕ –

18 часа

А) ОПШТА ТЕОРИЈА И ИСТОРИЈА НА РЕТОРИКАТА

- Поимот, видови и значење на вештината на доброто говорење
- Историски прглед: Стар Исток, Хелада, Рим, Среден Век, Нов Век

Б) ГОВОР И СТИЛОВИ НА ГОВОРОТ

1. Содржина на говорот
2. Фази на подготовка на говорот
3. Поим за стил
4. Видови реторички стилови
5. Говорнички стил
6. Стилски фигури
7. Схеми
8. Тропи

В) ГОВОРНИК

ПРЕДИСПОЗИЦИИ ЗА ДОБАР ГОВОРНИК

1. Внатрешни елементи
2. Надворешни елементи

ТРЕМА И САМОДОВЕРБА

1. Владеење со себе
2. Владеење со непредвидливото

Г) ПУБЛИКА

Глава прва: АУДИТОРИУМ, ЛОКАЦИЈА И ИНТЕРАКЦИЈА

1. Аудиториум
2. Локација
3. Интеракција

Д) ФОРЕНЗИЧНА РЕТОРИКА – СУДСКО ГОВОРНИШТВО

ОПШТИ ПРАШАЊА ЗА СУДСКОТО ГОВОРНИШТВО

1. Поим
2. Историјат
3. Сицилија-почетоците на античката судска реторика
4. Судската реторика во Атина
5. Софистичката судска реторика
6. Судската реторика кај Платон и кај Аристотел
7. Класичната судска реторика и теоријата за stasis
8. Декламацијата – основа на римското реторичко образование
9. Цицероновата судска реторика
10. Судската реторика во Средновековието и Ренесансата
11. Судската реторика во Новиот век и современиот правнички стил на говорење
12. СУДСКОТО ГОВОРНИШТВО И ВЛАДЕЕЊЕТО НА ПРАВОТО
13. Историски и философски аспекти на концептот
14. Влијанието на реториката врз владеењето на правото

Ѓ) ОСНОВИ НА АРГУМЕНТАЦИЈАТА

I. СОСТАВУВАЊЕ КУС АРГУМЕНТ

II. АРГУМЕНТИ ПРЕКУ ПРИМЕРИ

III. АРГУМЕНТИ ПО ПАТ НА АНАЛОГИЈА

IV. АРГУМЕНТИ ОД АВТОРИТЕТ

V. АРГУМЕНТИ ЗА ПРИЧИНИТЕ

VI. ДЕДУКТИВНИ АРГУМЕНТИ

VII. СОСТАВУВАЊЕ АРГУМЕНТАТИВЕН ЕСЕЈ

- Разгледување на проблемот

- Главните елементи на есејот
- Пишување

VIII. ПОГРЕШНИ ЗАКЛУЧОЦИ

- Некои класични грешни заклучоци

ПРАВНАТА АРГУМЕНТАЦИЈА ВО НОВАТА РЕТОРИКА НА ПЕРЕЛМАН

1. Правна логика
2. „Нова реторика“
3. Аргументативни техники

Е) МОДЕЛИ НА ПРАВНА АРГУМЕНТАЦИЈА

1. Аргументационен модел на Тулмин
2. Меккормикова теорија на оправданост на судските одлуки
3. Процесна теорија на правна аргументација на Алекси
4. Теоријана оправданост на правните интерпретации на Аарнио
5. Теорија на трансформации во правото на Печеник
6. Прагма-дијалектичка теорија на правна аргументација

Ж) ПРАКТИЧНИ ВЕЖБИ ЗА ГОВОРНИЧКИТЕ ВЕШТИНИ ВО ТЕКОТ НА СУДЕЊЕТО ВО КОМПАРАТИВНОТО ПРАВО

1. Директно испрашување
2. Демонстрација на доказите
3. Подготовка на сведоците
4. Вкрстено испрашување
5. Мислења на вешти лица
6. Воведен збор
7. Сумирање
8. Избор на поротата
9. Етика и судски протокол

Теоретски дел- 8 часа

Практичен дел- 10 часа:

1. Правна клиника – симулација на кривична постапка (5 часа)
2. Правна клиника – симулација на граѓанска постапка (5 часа)

ПРОДЛАБОЧЕНИ ТЕМАТСКИ ОБУКИ ПО ИЗБОР ОД ПОНУДЕНА ЛИСТА

9 часа

Во текот на траење на модулот, слушателите ќе бидат запознаени со листата на тематски обуки врз основа на која ќе можат да го направат изборот.

Наставната содржина, на кандидатите ќе им биде приложена по изборот на обуката.

МОДУЛ 2
КРИВИЧНО ПРАВО
270 часа

A. КАЗНЕНО МАТЕРИЈАЛНО ПРАВО	122 часа
-------------------------------------	----------

ТЕОРЕТСКИ ЦЕЛИ:

- Изучување на општите кривично-правни институти низ конкретни случаи од практиката на сите инстанции на судовите;
- Изучување на најновите измени на легислативата;
- Идентификување на проблемите и дилемите што се јавуваат во практиката;
- Примена на компаративното искуство;
- Изучување одделни класични институти;
- Изучување на новите институти вградени во националната легислатива, со посочување на меѓународните стандарди и конвенции на СЕ и ОН како и на ЕУ;

ПРАКТИЧНИ ЦЕЛИ:

- Стекнување знаење и вештини за идентификување на институтите што се изучуваат и соодветна примена на законските одредби;
- Оспособување за самостојно извршување на судиската, односно јавнообвинителската функција.

НАСТАВНИ СОДРЖИНИ

I. ОПШТ ДЕЛ НА КРИВИЧНИОТ ЗАКОНИК	52 часа
--	---------

1. Кривично дело – 4 часа

Теоретски дел – 2 часа

- Елементи на кривичното дело;
- Основи за исклучување на противправноста;
- Учество на повеќе лица во извршување кривично дело.

Практичен дел – 2 часа

- Вежби со сценарио во врска со темите.

2. Кривична одговорност – 4 часа

Теоретски дел – 2 часа

- Елементи на кривичната одговорност;
- Основи за исклучување на кривичната одговорност;
- Начин на утврдување на пресметливоста.

Практичен дел – 2 часа

- Вежби со сценарио во врска со темите.

3. Системот на казните и алтернативните мерки – 29 часа

Теоретски дел – 12 часа

- Видови казни – затвор, парична казна и новите казни од член 38-б, 38-в и 38-г од КЗ;
- Правила за одмерување на казната, олеснувачки и отежнувачки околности;
- Ублажување и граници на ублажувањето на казната; разграничување меѓу олеснителни околности и основи за ублажување;
- Ослободување од казна;
- Разграничување меѓу стек (идеален и реален) и продолжено кривично дело;
- Алтернативни мерки;
- Пробација;
- Условна осуда и судска опомена;
- Условно прекинување на кривичната постапка, општокорисна работа и куќен затвор;
- Кривична одговорност на правното лице / и одредбите од ЗКП;
- Конфискација на имот, имотна корист и одземање предмети / одредбите од ЗКП причина за малиот број на изречени одлуки / Законот за управување со конфискуван имот / улога на Дирекцијата согласно со законот;
- Казнената политика во РМ – статистички показатели и улогата на повисоките судови во воедначување на истата / преиначени одлуки за казната и најчести причини.

Практичен дел – 17 часа

- Вежби со студии на случаи, сценарија во врска со темите, дискусии.

4. Закон за правда за децата – 15 часа

Теоретски дел – 7 часа:

- Новиот концепт на Законот;
- Материјално-правни одредби;

- Примена на алтернативните мерки и на мерките за безбедност.
- Постапка спрема деца;
- Мерки на процесна заштита;
- Посебни облици на постапување
  - o Постапка за медијација
  - o Мерки на одвраќање
  - o Предлог за санкција без подготвителна постапка
  - o Признавање на одговорност и спогодување за висината на казната
- Заштита на дете жртва;
- Прекршочна постапка спрема деца

Практичен дел – 8 часа

Вежби со студии на случаи во врска со темите, дискусии.

II. ПОСЕБЕН ДЕЛ НА КРИВИЧНИОТ ЗАКОНИК	70 часа
--	---------

1. Кривични дела против животот и телото – 6 часа

Теоретски дел – 2 часа

- Убиство, квалификувани видови убиство и привилегираните кривични дела убиство;
- Тешка телесна повреда / разграничување на облиците;
- Докази за утврдување на фактите / обезбедување траги и докази, увид и реконструкција;
- Одделните криминалистички вештачења кај овие кривични дела;
- Кривичните дела против животот и телото со квалификаторен елемент на семејно насилство;
- Улогата на невладиниот сектор во поддршката на жртвите кај семејно насилство.

Практичен дел – 4 часа

- Вежби со студии на случаи, сценарија во врска со темите.

2. Кривични дела против слободите и правата на човекот и граѓанинот и кривични дела против изборите и гласањето – 4 часа

Теоретски дел – 2 часа

- Повреда на авторското право и сродните права / пиратерија – неовластена употреба на туѓа фирма, туѓ пронајдок или софтвер (овде со оглед дека се

кр. дела в.в со авторските права, тука се сместени, иако некои се од другите глави);

- Најчестите кривични дела и прекршоци против изборите и гласањето на последните избори / проблеми во докажувањето / примери од практиката / најчести санкции;
- Кривични дела на тортуре и дискриминација / криминал од омраза со излагање на меѓународните рамки.

Практичен дел – 2 часа

- Вежби со студии на случаи, сценарија во врска со темите.

3. Кривични дела против половата слобода и половиот морал – 6 часа

Теоретски дел – 2 часа

- Силување / видови докази и вештачења;
- Полов напад врз малолетник што не наполнил 14 години;
- Кривични дела во врска со сексуалната злоупотреба каде што жртви се деца и малолетници и улогата на Центарот за социјални работи.

Практичен дел – 4 часа

- Вежби со студии на случаи, сценарија во врска со темите.

4. Кривични дела против бракот, семејството и младината – 4 часа

Теоретски дел – 2 часа

- Осврт на кривичните дела каде што жртва е малолетно лице / посебни мерки за негова заштита во текот и вон постапката / меѓународни стандарди;
- Улогата на Центарот за социјални работи и соработката со него кај овие кривични дела и користење на доказите собрани од овој орган.

Практичен дел – 2 часа

- Вежби со студии на случаи, сценарија во врска со темите.

5. Кривични дела против здравјето на луѓето – 6 часа

Теоретски дел – 2 часа

- Облици на неовластено производство и пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурзори;
- Овозможување употреба на наркотични дроги;
- Разлики во алтернативно одредените дејства на кривичните дела;
- Видови вештачења и обезбедување правнорелевантни докази;

- Казнување или лекување на сторителите зависници.

Практичен дел – 4 часа

- Вежби со студии на случаи, сценарија во врска со темите.

6. Кривични дела против животната средина и природата – 2 часа

Теоретски дел – 1 час

- Загадување на животната средина и природата, со посебен осврт на бланкетните норми / меѓународните документи;
- Разграничување на ова кривично дело од соодветниот прекршок.

Практичен дел – 1 час

- Вежби со студии на случаи, сценарија во врска со темите.

7. Кривични дела против имотот – 6 часа

Теоретски дел – 3 часа

- Кражба, тешка кражба, разбојништво и разбојничка кражба;
- Разлика меѓу кривичното дело измама и граѓанско-правен однос;
- Кривични дела во врска со стечајот;
- Компјутерски криминал. Компјутерска измама (случаи на бришење на книговодствената евиденција и на доказите); компјутерски фалсификат (наведено во оваа група кривични дела заради сродност на материјата) домашна и меѓународна легислатива/практика.

Практичен дел – 3 часа

- Вежби со студии на случаи, сценарија во врска со темите.

8. Кривични дела против јавните финансии, платниот промет и стопанството – 6 часа

Теоретски дел – 2 часа

- Перење пари и други приноси од казниво дело / домашна и меѓународна легислатива;
- Кривичното дело даночно затајување и неговите разлики од прекршокот;
- Кривични дела во врска со берзата, хартиите од вредност и уделите;
- Криумчарење;
- Царинска измама од чл. 278-а;
- Создавање монополска положба и предизвикување растројство на пазарот;
- Нелојална конкуренција во работи на надворешно-трговскиот промет;
- Видови финансиски експертизи кај овие кривични дела.

Практичен дел – 4 часа

- Вежби со студии на случаи, сценарија во врска со темите.

9. Кривични дела против службената должност – 6 часа

Теоретски дел – 2 часа

- Појавни облици на кривичното дело Злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 од КЗ со посебен осврт на јавните набавки/примери од практиката;
- Несовесно работење во службата;
- Кривичните дела в.в со поткупот;
- Противправно стекнување и прикривање имот / Прикривање на потеклото на несразмерно стекнат имот.

Практичен дел – 4 часа

- Вежби со студии на случаи, сценарија во врска со темите.

10. Кривични дела против правниот сообраќај – 4 часа

Теоретски дел – 2 часа

- Битни обележја на кривичното дело Фалсификување исправа, во врска со кривичното дело Посебните случаи на фалсификување исправи;
- Разграничувањето на материјалниот од интелектуалниот фалсификат.

Практичен дел – 2 часа

- Вежби со студии на случаи, сценарија во врска со темите.

11. Кривични дела против безбедност на јавниот сообраќај – 2 часа

Теоретски дел – 1 час

- Основни и потешки видови, разлики меѓу одделните случаи;
- Видови вештачења – сообраќајно-техничко, придонес на оштетениот, за присуство на алкохол, обдукција кај обликот со смртна последица.

Практичен дел – 1 час

- Вежби со студии на случаи, сценарија во врска со темите.

12. Кривични дела против јавниот ред – 5 часа

Теоретски дел – 2 часа

- Битни обележја на кривичното дело Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материи и определување на границата меѓу прекршок и ова кривично дело; можните проблеми и грешки при собирањето на доказите, особено при претресот и увидот;

- Феноменот на тероризмот, меѓународните рамки на тероризмот, финансирањето на тероризмот, новите облици тероризам, облици тероризам, меѓународна соработка.

Практичен дел – 3 часа

- Вежби со студии на случаи, сценарија во врска со темите

13. Кривични дела против човечноста и меѓународното право – 6 часа

Теоретски дел – 2 часа:

- Битни обележја на кривичното дело трговија со луѓе од чл. 418-а и разграничување од кривичното дело посредување во вршење проституција од чл. 191 од КЗ;
- Битни елементи на кривичното дело криумчарење мигранти од чл. 418-б, разграничување со кривичното дело недозволено преминување на државната граница;
- Дејствата на извршување на овие кривични дела со осврт на Конвенцијата на ОН против транснационален организиран криминал со протоколите; Улогата на граѓанско општество за поддршка на жртвите и улогата на Транзитниот центар за сместување на жртвите.

Практичен дел – 4 часа:

- Вежби со студии на случаи, сценарија во врска со темите.

14. Закон за прекршоци – 7 часа

Теоретски дел – 3 часа:

- Материјално правни одредби,
- Прекршок, прекршочна одговорност и прекршочни санкции;
- Постапка за порамнување и спогодување
- Прекршочна постапка пред суд

Практичен дел – 4 часа:

- Вежби со студии на случаи, сценарија во врска со темите.

Б. КАЗНЕНО ПРОЦЕСНО ПРАВО	148 часа
----------------------------------	----------

ТЕОРЕТСКИ ЦЕЛИ:

- Запознавање со новиот концепт на ЗКП;
- Осврт на постапките на ЈО и судијата по приемот на иницијалниот акт за покренување и водење на постапката;
- Стекнување продлабочени знаења за фазата на истрага, главна расправа, доказната постапка

- Редовни и вонредни правни лекови
- Односот на Јавното обвинителство со полицијата;
- Разбирање на улогата на јавниот обвинител во претходната постапка – предистражна и истражна;
- Запознавање со концептот на главната расправа;
- Стекнување неопходни знаења за спогодување.

ПРАКТИЧНИ ЦЕЛИ:

- Оспособување за оценка на валидноста, веродостојноста, доказната вредност на доказите, особено на контрадикторните докази;
- Развивање на умешноста за успешно раководење и управување со предметот во сите фази на постапката;
- Оспособување за независно, ефикасно одлучување и пишување на пресудите и другите процесни акти.
- Оспособување за водење на кривичната постапка и улогата на секој од субјектите;
- Стекнување вештини за изведување докази, директно, вкрстено и дополнително испитување;
- Стекнување вештини за спогодување.

НАСТАВНИ СОДРЖИНИ

1. Концепт на ЗКП - 4 часа

Теоретски дел: 2 часа

- Улога на Јавниот обвинител, судија на претходна постапка, правосудна полиција и одбраната - нови односи и систем на овластувања и контрола меѓу сите учесници на постапката
- Должности на полицијата во врска со сторено кривично дело

Практичен дел: 2 часа

- Практични вежби поврзани со темите – конкретно определени со распоредот на часови

2. Субјекти во кривичната постапка - 4 часа

Теоретски дел: 1 часа

- Јавен обвинител (основни права, должности и надлежност);
- Правосудна полиција
- Оштетен и приватен тужител

- Бранител (овластувања во преткривична и кривична постапка, задолжителна и факултативна одбрана, отповикување на полномошното, однос со другите државни органи);
- Жртва, оштетен, приватен тужител –положба, права и заштита;
- Права на одбраната и бесплатна правна помош;

Практичен дел: 3 часа

3. Имотно-правни барања - 2 часа

Теоретски дел: 1 час

- Овластени лица за поднесување предлог;
- Видови на вештачење за штета;

Практичен дел: 1 час

4. Доставување писмени и разгледување на списи - 2 часа

Теоретски дел: 1 час

Практичен дел: 1 час

5. Заштита на личните податоци – 2 часа

Теоретски дел: 1 час

Практичен дел: 1 час

6. Мерки за обезбедување присуство на обвинетиот - 16 часа

Теоретски дел: 6 часа

- Покана;
- Мерки на претпазливост
- Гаранција;
- Приведување;
- Лишување од слобода
- Задржување
- Куќен притвор;
- Притвор (основи за определување, времетраење, укинување, постапка по жалба, разлика меѓу лишување од слобода и притвор, обврски на МВР при лишување од слобода, притвор во скратена постапка, обврски на советот од чл. 22 ст.6 од ЗКП, овластени предлагачи за определување, продолжување и укинување на притворот по подигнат обвинителен акт;

Практичен дел: 10 часа

- Практични вежби поврзани со темите – конкретно определени со распоредот на часови

7. Мерки за пронаоѓање и обезбедување на лица и предмети - 12 часа

Теоретски дел: 4 часа

- Претрес
- Пребарување на компјутерски систем и компјутерски податоци
- Привремено обезбедување и одземање на предмети или имот

Практичен дел: 8 часа

- Практични вежби поврзани со темите

8. Доказни средства -10 часа

Теоретски дел: 4 часа

- Постапка за испитување на обвинетиот
- Постапка за испитување на сведоци
- Испитување на посебно ранливи жртви и сведоци
- Новини во вештачењето
- Посебни истражни дејствија

Практичен дел: 6 часа

- Практични вежби поврзани со темите – конкретно определени со распоредот на часови

9. Претходна постапка – 20 часа

Теоретски дел: 8 часа

- Надлежност за спроведување на истражната постапка;
- Надлежност на судијата за претходна постапка;
- Истражни дејства кои може самостојно да ги преземе јавниот обвинител;
- Истражни дејства на одбраната;
- Испитување на осомничениот;
- Испитување сведок.

Практичен дел: 12 часа

- Практични вежби поврзани со темите – конкретно определени со распоредот на часови.

10. Оценка на обвинителен акт – 8 часа

Теоретски дел: 4 часа

- Обвинителен акт и приговор на обвинителниот акт;

- Доказно рочиште;
- Тек на рочиштето во случаи на изјава за признание на вината;
- Рочиштето по повод предлог-спогодба, оцена и одлуки по повод спогодбата;
- Упатување на судење.

Практичен дел: 4 часа

- Практични вежби поврзани со темите – конкретно определени со распоредот на часови.

11. Главна расправа – 30 часа

Теоретски дел: 10 часа

- Новите начела на водење на главната расправа;
- Воведни зборови;
- Записник за главната расправа и начин на водење;
- Испитување на обвинетиот;
- Директно испрашување, техники и практики;
- Вкрстено испрашување, техники и практики;
- Дополнително испитување;
- Улога на претседателот на советот;
- Исклучок од непосредно изведување на доказите;
- Завршни зборови.

Практичен дел: 20 часа

- Практични вежби поврзани со темите – конкретно определени со распоредот на часови.

12. Пресуда - 4 часа

Теоретски дел: 2 часа

- Изрекување пресуда, видови пресуди и основи за нивно донесување, идентитет на пресудата и обвинението, можности и граници за менување на обвинението во пресудата, објавување на пресудата, пречекорување на обвинението, писмена изработка и рокови, образложение, потреба од јасност и разбирливост на пресудите, доставување.

Практичен дел: 2 часа

- Практични вежби поврзани со темите – конкретно определени со распоредот на часови

13. Редовни правни лекови - 4 часа

Теоретски дел: 2 часа

- Содржина на жалбата;

- Основи за поднесување жалба
- Постапка по жалба, граници на испитување на првостепената пресуда и одлуки на второстепен суд по жалба;
- Жалба на решение;
- Конкретни примери и статистички податоци од повисоките судови за најчестите повреди кои во одреден период доведуваат до укинување и преиначување на пресудите.

Практичен дел: 2 часа

- Практични вежби поврзани со темите – конкретно определени со распоредот на часови

14. Вонредни правни лекови - 4 часа

Теоретски дел: 2 часа

- Право и неправо повторување на кривичната постапка;
- Повторување на постапката во случај на утврдување повреда со пресуда на ЕСЧП во Стразбур;
- Барање заштита на законитоста;
- Вонредно преиспитување на правосилна пресуда;

Практичен дел: 2 часа

- Практични вежби поврзани со темите – конкретно определени со распоредот на часови

15. Спогодување – 8 часа

Теоретски дел: 3 часа

- Постапка за донесување пресуда врз основа на спогодба на јавниот обвинител и осомничениот.
- Поднесување предлог-спогодбата, услови, должности на јавниот обвинител.
- Елементи на предлог-спогодбата.
- Учество на бранителот на осомничениот во спогодувањето.
- Постапување по предлог-спогодбата.
- Донесување пресуда врз основа на предлог-спогодба.

Практичен дел: 5 часа

- Практични вежби поврзани со темите – конкретно определени со распоредот на часови.

16. Забрзани постапки – 8 часа

Теоретски дел: 3 часа

- Скратена постапка
- Постапка за медијација
- Постапка за издавање казнен налог

Практичен дел 5 часа

- Практични вежби поврзани со темите – конкретно определени со распоредот на часови.

17. Посебни постапки – 6 часа

Теоретски дел: 3 часа

- Постапка за изрекување алтернативни мерки
- Постапка спрема правни лица
- Постапка за примена на мерките за безбедност, конфискација на имот и имотна корист, одземање на предмети и отповикување на условна осуда

Практичен дел 3 часа

18. Потерница и објава - 2 часа

19. Извршување санкции - 2 часа

Теоретски дел: 1 час

- Условен отпуст;
- Новата улога на судијата за извршување на санкции и на јавниот обвинител (потреба од активна улога и координација со сите органи инволвирани во извршувањето);
- Прекин и одлагање на извршувањето;
- Начин на извршување на затвор и парична казна, најчести проблеми и причини за одлагање и дејствија насочени кон застарување и одолговлекување на извршувањето на паричната и затворската казна;
- Заштита на правата на осудените лица, меѓународни затворски правила.

Практичен дел: 1 час

- Практични вежби поврзани со темите – конкретно определени со распоредот на часови

МЕТОДОЛОГИЈА НА РАБОТА

Практичниот дел треба да се реализира во текот на наставата, во онолкув обем колку што е предвидено за секоја тема. По завршување на наставните часови, практичниот дел се реализира со посети на соодветни органи и институции во зависност од темата што се обработува. Конкретната реализација на практичниот

дел како и органите и институциите се определени со распоредот на часови за 2020/2021 година.

Предавањата опфаќаат:

- поткрепа на материјалот со примери од практиката;
- континуирано интерактивно учество на кандидатите преку дискусија.

Практичниот дел особено се базира на:

- симулација на судења;
- пишување процесни акти;
- анализа на случаи од практиката;
- групни вежби;
- презентации;
- посета на институции поврзани со темата (затвори, установи за лекување зависници), центар за социјални работи, полиција, криминалистичка техника, Интерпол;
- други форми на практична работа.

ЛИТЕРАТУРА

- Интерна скрипта - работни материјали;
- **Кривичен законик** („Службен весник на РМ“ 37/1996, 80/1999, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009, 51/2011, 135/2011, 185/2011, 142/2012, 166/2012, 55/2013, 82/2013, 14/2014, 27/2014, 28/2014, 41/2014, 115/2014, 132/2014, 160/2014, 199/2014, 196/2015, 226/2015, 97/2017, 248/2018);
- **Закон за кривична постапка** („Службен весник на РМ“ бр. 150/2010, 51/2011, 100/2012, 142/2016; 198/2018);
- **Закон за извршување на санкциите** („Службен весник на РМ“ бр. 99/2019, 220/2019);
- **Закон за судовите** („Службен весник на РМ“ бр. 58/2006, 62/2006, 35/2008, 150/2010, 83/2018, 198/2018, 96/2019);
- **Закон за правда за децата** („Службен весник на РМ“ бр. 148/2013; 152/2019, 275/2019);
- **Закон за медијација** („Службен весник на РМ“ бр. 188/2013, 148/2015, 192/2015, 55/2016);
- **Закон за управување со конфискуван имот, имотна корист и одземени предмети во кривична и прекршочна постапка** („Службен весник на РМ“ бр. 98/2008, 145/2010, 104/2013, 187/2013, 43/2014, 160/2014, 97/2015, 148/2015, 64/2018);
- **Закон за заштита на сведоци** („Службен весник на РМ“ бр. 38/2005, 58/2005, 71/2018);

- **Закон за меѓународна соработка во кривична материја** („Службен весник на РМ“ бр. 124/2010);
- **Закон за прекршоците** („Службен весник на РМ“ бр. 96/2019);
- **Закон за јавното обвинителство** („Службен весник на РМ“ бр. 42/2020);
- **Закон за Совет на јавни обвинители** („Службен весник на РМ“ бр. 150/2007, 100/2011, 42/2020);
- **Закон за пробацација** („Службен весник на РМ“ бр. 226/2015);
- **Етички кодекс на јавните обвинители;**

КРИМИНАЛИСТИКА

45 часа

ТЕОРЕТСКИ ЦЕЛИ:

- Запознавање на учесниците со основите на криминалистиката и нејзината систематизираност во трипартитниот систем: криминалистичка тактика, криминалистичка методика и криминалистичка техника.
- Запознавање на учесниците со начините на дознавање за постоење на кривичните дела.
- Запознавање на учесниците со основните истражни мерки и дејства, тактиките и техниките на нивното преземање во откривањето, разјаснувањето, докажувањето и превенирањето на криминалитетот.
- Запознавање на учесниците со видовите и начините на организирање на криминалистичките евиденции.
- Запознавање на учесниците со принципите на соработка на националните безбедносни служби и правосудните органи.
- Запознавање на учесниците со меѓународната криминалистичко полициска соработка.
- Запознавање со форензиката како мултидисциплинарна наука која обезбедува објективни/непристрасни научни докази за потребите на судовите.
- Запознавање со комплексната на статусот форензичар во улога на вештак во судска постапка.
- Запознавање со визиите и стратешките определби на форензичките служби.

ПРАКТИЧНИ ЦЕЛИ:

- Стекнување со основни/фундаментални знаења од областа на техниките кои се употребуваат во криминалистичките истраги на лице место.

- Овозможување да се добијат и разберат неопходно потребните знаења и информации од легална, техничка, процедурална и искуствена природа со цел квалитетно и успешно водење на криминалистичката истрага на лице место.
- Идентификување на: експертизните области, видовите експертизни дејства и типовите анализи, како и методите и техниките што се применуваат во форензичките служби.
- Оспособување на кандидатите да ги разберат спецификите на примената на форензиката во истрагата на лице место и во лабораториски услови.

НАСТАВНИ СОДРЖИНИ

1. Основни принципи на криминалистичката тактика – 22 часа

Теоретски дел: 9 часа

- Системност и законитост во развојот на криминалистиката;
- Начини на дознавање за постоење кривични дела;
- Индицијален метод за откривање и разјаснување кривични дела;
- Криминалистички евиденции;
- Претрес на лице, стан, возило, пронаоѓање и фиксирање докази;
- Потражна дејност;
- Тајна опсервација и посебни истражни мерки;
- Информативен разговор;
- Меѓународна полициска соработка.

Практичен дел – 13 часа:

- Вежби со студии на случаи, сценарија во врска со темите.

2. Основни принципи на криминалистичката техника/форензиката – 23 часа

Теоретски дел: 9 часа

- Истражување на лице место/увид на лице место;
- Специфичност на истраги на лице место кај конкретни кривични дела од аспект на траги и нивното форензичко значење;
- Начин на обезбедување и фиксирање, како и доказна вредност на трагите;
- Post mortem истраги со посебен акцент на DVI истрагите;
- Видови криминалистички вештачења;
- Одредување на правецот на вештачењето;
- Примена на најсовремени методи и техники за конкретни експертизни дејства;
- Микротраги и нивна доказна вредност;
- Идни стратешки определби на форензичките служби.

Практичен дел – 14 часа:

- Вежби со студии на случаи, сценарија во врска со темите.

МЕТОДОЛОГИЈА НА РАБОТА

Практичниот дел треба да се реализира во текот на наставата, во онолкув обем колку што е предвидено за секоја тема. По завршување на наставните часови, практичниот дел се реализира со посети на соодветни органи и институции во зависност од темата што се обработува. Конкретната реализација на практичниот дел како и органите и институциите се определени со распоредот на часови за 2016/2017 година.

Предавањата опфаќаат:

- поткрепа на материјалот со примери од практиката;
- континуирано интерактивно учество на кандидатите преку дискусија.

Практичниот дел особено се базира на:

- симулации;
- анализа на случаи од практиката;
- групни вежби;
- истражувања и семинарски работи;
- презентации;
- други форми на практична работа.

ЛИТЕРАТУРА

- Интерна скрипта со работни материјали.

СУДСКА МЕДИЦИНА

27 часа

ТЕОРЕТСКИ ЦЕЛИ:

- Запознавање на учесниците со основите на судската медицина;
- Оспособување на учесниците за избор на вешти лица;
- Утврдување на вредноста на медицинската документација.

ПРАКТИЧНИ ЦЕЛИ:

- Оспособување на кандидатите за идентификување случаи на лекарски грешки и несовесно лекување;
- Совладување на логиката за вештачење на телесните повреди во однос на нивна квалификација и динамика на настанување;
- Совладување на логиката за одредување на времето на смртта, причината за смртта и механизмите на настанување на смртта во контекст на анализа на конкретен настан;
- Обезбедување материјални докази во предистражната и истражната постапка – увид на местото на настанот.

НАСТАВНИ СОДРЖИНИ

Теоретски дел: 10 часа

- Индикации за судско-медицинска обдукција, ексхумација, утврдување на *causa mortis*;
- Присуство на обдукција и анализа на настанот од кривично правен аспект;
- Избор на вешти лица и процена на нивната стручност и квалификација;
- Процена на вредноста и веродостојноста на вештачењата и евалуација на применетите методи;
- Анализа на вештачења и методологијата и логиката за утврдување на доказите низ призма на Кривичниот законик и Законот за кривична постапка;
- Соработка со судот при подготовката за сослушување на вештакот;
- Разлика меѓу стручни и правни прашања / за кои прашања судот не треба да го прашува вештакот, ниту да дозволи прашања на странките и бранителите;
- Случаи и основи за определување дополнително вештачење / што се спротивни вештачења / што е супервештачење и причини за нивното често определување од страна на судот;

- Значењето и улогата на вештото лице во увидот на местото на настанот. Анализа на списи и документација оформена на увид;
- Компликации, последици и квалификација на телесни повреди, со анализирање конкретни предмети;
- Лекарска грешка и несовесно лекување, со анализирање конкретни предмети;
- Принципи и методи за вештачење на татковство. Анализа на пример ;
- ДНА-метода – вредноста и ограничувањата. Посета на лабораторија, анализа на конкретен предмет;
- Нематеријална штета – избор на вешто лице. Анализа на конкретни предмети;
- Експертиза на општата животна способност, на професионалната и општата работна способност, нагреденост, бол, страв. Анализа на конкретни предмети;
- Вредноста на медицинската документација во вештачењето.

Практичен дел – 17 часа:

- Вежби со студии на случаи, сценарија во врска со темите.

МЕТОДОЛОГИЈА НА РАБОТА

Практичниот дел треба да се реализира во текот на наставата, во онолкув обем колку што е предвидено за секоја тема. По завршување на наставните часови, практичниот дел се реализира со посети на соодветни органи и институции во зависност од темата што се обработува. Конкретната реализација на практичниот дел како и органите и институциите се определени со распоредот на часови за 2020/2021 година.

Предавањата опфаќаат:

- Power Point презентации на темите;
- Поткрепа на материјалот со примери од практиката;
- Посета на обдукција во сала;
- Посета на лаборатории и следење обработка на конкретен проблем;
- Континуирано интерактивно учество на кандидатите преку дискусија.

Практичниот дел особено се базира на:

- Анализа на случаи од практиката;
- Групни вежби;
- Истражувања и семинарски работи;
- Други форми на практична работа.

ЛИТЕРАТУРА

- Интерна скрипта со работни материјали.

СУДСКА ПСИХИЈАТРИЈА

27 часа

ТЕОРЕТСКИ ЦЕЛИ:

- Запознавање на учесниците со основите на судската психијатрија;
- Разбирање на значењето на судската психијатрија за водење постапка пред судовите;
- Запознавање со основните видови судски вештачења.

ПРАКТИЧНИ ЦЕЛИ:

- Оспособување на кандидатите за разбирање на значењето на судското вештачење за донесување правилна судска одлука;
- Оспособување на кандидатите за идентификување на видот на вештачење кое е потребно за конкретниот случај.

НАСТАВНИ СОДРЖИНИ

Теоретски дел: 10 часа

- Предмет, задачи и граници на судската психијатрија;
- Способност за вина (пресметливост, непресметливост, битно намалена пресметливост, *Actiones liberae in causa*);
- Улогата и местото на вештакот во истражната, во кривичната и во парничната постапка;
- Личноста на вештакот;
- Видови судско-психијатриски вештачења;
- Мерки на безбедност од медицински карактер;
- Анализа на разни психијатриски вештачења изречени за мерките на безбедност од КЗ;
- Соработка со ЈО и судот во одредување на содржината на наредбата за вештачење и анализа на вештачењето од страна на судот/ЈО;
- Подготовка на судот за сослушување на вештакот;
- Разлика меѓу стручни и правни прашања;
- Причини и случаи на одредување дополнително вештачење;
- Што се противречни вештачења и што е супервештачење и кога се определува;
- Нематеријална штета. Видови нематеријална штета;
- Деловна способност;

- Симулација, агравација, дисимулација;
- Судско-психијатриско значење на шизофренијата. Презентација на судско вештачење;
- Судско-психијатриско значење на биполарно афективно растројство. Презентација на судско вештачење;
- Судско-психијатриско значење на паранојата. Презентација на судско вештачење;
- Судско-психијатриско значење на деменцијата. Презентација на судско вештачење;
- Судско-психијатриско значење на реактивните психози. Презентација на судско вештачење;
- Судско-психијатриско значење на акутните симптоматски психози. Презентација на судско вештачење / сослушување вештак;
- Судско-психијатриско значење на дисоцијално растројство на личноста. Презентација на судско вештачење / сослушување вештак;
- Судско-психијатриско значење на невротичните состојби. Презентација на судско вештачење;
- Судско-психијатриско значење на алкохолизмот и алкохолните психози. Презентација на судско вештачење;
- Судско психијатриско значење на зависниците од дрога. Презентација на судско вештачење/сослушување вештак;
- Судско-психијатриско значење на епилепсиите. Презентација на судско вештачење;
- Судско-психијатриско значење на самоубиството. Презентација на судско вештачење.

Практичен дел – 17 часа:

- Вежби со студии на случаи, сценарија во врска со темите.

МЕТОДОЛОГИЈА НА РАБОТА

Практичниот дел треба да се реализира во текот на наставата, во онолкув обем колку што е предвидено за секоја тема. По завршување на наставните часови, практичниот дел се реализира со посети на соодветни органи и институции во зависност од темата што се обработува. Конкретната реализација на практичниот дел како и органите и институциите се определени со распоредот на часови за 2020/2021 година.

Предавањата опфаќаат:

- поткрепа на материјалот со примери од практиката;
- континуирано интерактивно учество на кандидатите преку дискусија.

Практичниот дел особено се базира на:

- анализа на случаи од практиката;
- групни вежби;
- истражувања и семинарски работи;
- презентации;
- други форми на практична работа.

ЛИТЕРАТУРА

- Интерна скрипта со работни материјали.

ЛИНГВИСТИКА НА ПРАВОТО

18 часа

НАСТАВНИ СОДРЖИНИ ЗА ЛИНГВИСТИКА НА ПРАВОТО

1. Вовед. Лингвистиката на правото како интердисциплинарна наука меѓу лингвистичките и правните науки. Лингвистиката на правото и другите сродни интердисциплинарни науки (социолингвистика, прагмалингвистика, когнитивна лингвистика, лингвокултурологија, форензичка лингвистика). Врската меѓу лингвистиката и правото преку општата реторика и другите комуникациски науки и вештини (историја и перспективи).

Вежби од областа на применетата лингвистика (филологија)

(часови: 1 теорија +1 практичен дел)

2. Правната терминологија од аспект на структурната лингвистика (лексикологија и зборообразување, етимологија).

Вежби: структурна анализа на најчесто употребувани зборови во правната терминологија, со посебен осврт на нивното етимолошкото потекло и нивното место во општонародниот јазик.

(часови: 1 теорија + 2 практичен дел)

3. Правните текстови (акти) од морфосинтаксички, семантикосинтаксички и текстлингвистички аспект. (Најчесто употребувани зборовни форми и модели реченици во процесните акти. Процесните акти како текстови, со посебен осврт на пресудата како текст.)

Вежби: реченична и текстлингвистичка анализа на правни текстови (акти).

(часови: 1 теорија + 2 практичен дел)

4. Правната терминологија и процесните акти од аспект на нормативната лингвистика. Правоговорни и правописни особености на правната терминологија и на правните текстови. Најчести правоговорни и правописни отстапки од нормата во јазичната (говорената и пишуваната) практика, со посебен осврт на правописните и интерпункциските знаци во процесните акти .

Вежби од правоговор и правопис.

(часови: 2 теорија + 3 практичен дел)

5. Процесните акти од аспект на функционалната стилистика. Законодавно-правниот потстил на административниот стил, со посебен осврт на стилот на законот за кривичната постапка, на пресудата итн.

Вежби: јазично толкување на правни текстови.

(часови: 2 теорија + 3 практичен дел)

МЕТОДОЛОГИЈА НА РАБОТА

Практичниот дел треба да се реализира во текот на наставата, во онолкув обем колку што е предвидено за секоја тема. По завршување на наставните часови, практичниот дел се реализира со посети на соодветни органи и институции во зависност од темата што се обработува. Конкретната реализација на практичниот дел како и органите и институциите се определени со распоредот на часови за 2020/2021 година.

Предавањата опфаќаат:

- поткрепа на материјалот со примери од практиката;
- континуирано интерактивно учество на кандидатите преку дискусија.

Практичниот дел особено се базира на:

- симулации;
- анализа на случаи од практиката;
- групни вежби;
- презентации;
- посета на институции поврзани со темата;
- други форми на практична работа.

ЛИТЕРАТУРА

- Интерна скрипта;
- **Закон за заштита на личните податоци** („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 42/2020);
- **Закон за слободен пристап до информации од јавен карактер** („Службен весник на Северна Република Македонија“ бр. 101/2019);
- **Закон за класифицирани информации** („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 275/2019);
- Aldisert, R.J.(1997). Logic for Lawyers, A Guide to Clear Legal Thinking, National Institute for Trial Advocacy, Notre Dame, Indiana.
- Feteris, E.T. (1999).Fundamentals of Legal Argumentation, Kluwer Academic Publishing.
- Golden,J.L. & Corbett, E.P.J (1998).Classical Rhetoric for the Modern Student, Oxford University Press.
- Polchinski, P.D. (2000). Elements of Trial Practice, Lawyers and Judges Publishing Company,Tucson, Arizona.
- Tadić, Lj .(1995). Uvod u veštinu besedništva, Libertas, Beograd.

- Конески, Б. (1982), Граматика на македонскиот литературен јазик, Култура – Скопје
- Пандев, Д. (2013), Општа реторика (дискурсна лингвистика), УКИМ, Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје, Скопје
- Правопис на македонскиот јазик (2016), УКИМ, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ – Скопје, Скопје
- Толковен речник на македонскиот јазик I –VI (2003 – 2014), Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје.

СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ (ПРАВНА ТЕРМИНОЛОГИЈА) ВТОР ДЕЛ

18 часа

ЕДЕН ОД ТРИТЕ НАЈЧЕСТО КОРИСТЕНИ ЈАЗИЦИ НА ЕУ

ТЕОРЕТСКИ ЦЕЛИ:

- Запознавање на учесниците со современата правна терминологија на избраниот јазик;
- Овозможување на учесниците да се стекнат со знаење за најзначајните европски документи на англиски/француски/германски јазик.

ПРАКТИЧНИ ЦЕЛИ:

- Оспособување на учесниците за правилно пишување на избраниот јазик;
- Оспособување на учесниците за правилно користење на правните изрази.

НАСТАВНИ СОДРЖИНИ НА ИЗБРАНИОТ ЈАЗИК

1. Граматика;

2. Зборување;

- Прераскажување текстови, опишување искуства во минато време со последователни дејства;
- Започнување и одржување конверзација на стручна тема;
- Прашување за..., и следење инструкции;
- Давање и барање ставови, мислења, информации;
- Согласување и несогласување;
- Презентација на правна тематика.

3. Читање/Слушање/Разбирање на правни текстови од соодветниот модул

- Текстови со правна терминологија;
- Кратки извадоци од весници и списанија;
- Снимки од судења.

4.Пишување:

- Домашни задачи во кои ќе се употребат усвоените граматички единици;
- Кратки текстови поврзани со судската практика;

5. Избраниот јазик во европското право:

- Изучување на Европската конвенција за човекови права и судската јуриспруденција;
- Изучување на договорот на Европската заедница и главните случаи на Европскиот суд на правдата;
- Изготвување прелиминарни прашања;
- Изготвување барање за заемна правна помош и правосудна соработка;
- Изготвување барање за судска достава.

МЕТОДОЛОГИЈА НА РАБОТА

Практичниот дел треба да се реализира во текот на наставата, во онолкув обем колку што е предвидено за секоја тема.

Предавањата опфаќаат:

- поткрепа на материјалот со примери од практиката;
- континуирано интерактивно учество на кандидатите преку дискусија.

Практичниот дел особено се базира на:

- Анализа на случаи од практиката;
- Разработка на случаи од странски судови;
- Групни вежби;
- Истражувања и семинарски работи;
- Други форми на практична работа.

ЛИТЕРАТУРА

- Интерна скрипта, со работни материјали

ПРОДЛАБОЧЕНИ ТЕМАТСКИ ОБУКИ ПО ИЗБОР ОД ПОНУДЕНА ЛИСТА

9 часа

Во текот на траење на модулот, слушателите ќе бидат запознаени со листата на тематски обуки врз основа на ко ќе го извршат изборот.

Наставната содржина, на кандидатите ќе им биде приложена по изборот на обуката.

МОДУЛ 3

МЕЃУНАРОДНО ПРАВО СО АКЦЕНТ НА ЕСЧП И ПРАКТИКАТА НА ЕСЧП

72 часа

ТЕОРЕТСКИ ЦЕЛИ:

- Запознавање со научната и теоретска експликација на основните поими и инструменти што ги користи меѓународното право;
- Запознавање со актуелните политички и правни расправи за одделни правни категории;
- Разбирање на односот: индивидуални - колективни права, право на културен идентитет, третман на дискриминацијата и афирмативните акции.

ПРАКТИЧНИ ЦЕЛИ:

- Идентификување на начелата на меѓународното право;
- Стекнување ефективно знаење и практика за правната заштита на човековите права на меѓународен план.

НАСТАВНИ СОДРЖИНИ

I. МЕЃУНАРОДНО ЈАВНО ПРАВО

1. Вовед во меѓународното право – 8 часа

Теоретски дел: 4 часа

- Извори на меѓународното право:
  - Меѓународно договорно право;
  - Меѓународно обичајно право.
- Општи принципи на правото признати од цивилизираните народи.
- Начела на меѓународното право:
  - Реципроцитет;
  - Солидарност;
  - Супсидијарност;
  - Хиерархија на норми;
  - Судир на закони.
- Субјекти во меѓународното право:
  - Државите;

- Меѓународни организации;
- Поединци – физички лица;
- Невладини организации (ICRC, Amnesty International, Helsinki Committee of Human Rights, Green Peace).
- Меѓународното право и националното право:
  - Односот на меѓународното право со внатрешниот правен систем;
  - Применливост на меѓународното право во национални рамки.
- Доминантните правни системи на меѓународен план;
  - Англосаксонскиот vis-a-vis континенталниот правен систем и тенденциите на меѓусебно приближување;
- Глобализацијата и современите тенденции на развој на меѓународното право.

Практичен дел: 4 часа

2. Меѓународни судски инстанции – 6 часа

Теоретски дел: 3 часа

- Меѓународен суд на правдата;
- Меѓународен кривичен суд;
- Меѓународни ad hoc трибунали:
  - Меѓународниот кривичен суд за поранешна Југославија;
  - Меѓународниот кривичен суд за Руанда.
- Меѓународна одговорност на државите;
- Принципот на универзална јурисдикција (обврската кривично да се гони или екстрадира);
- Индивидуална кривична одговорност.

Практичен дел: 3 часа

II. МЕЃУНАРОДНО ПРАВО ЗА ПРАВАТА НА ЧОВЕКОТ

1. Меѓународно-правна заштита на правата на човекот во системот на Обединетите нации – 4 часа

Теоретски дел: 2 час

- Заштита на човековите права и слободи во системот на ООН;
  - Генерално собрание и Советот за безбедност;
  - Совет за човекови права;
  - Висок комесар за човекови права;

- Висок комесар за бегалци
- ОН Жени
- Меѓународен кривичен суд и специјални трибунали

Практичен дел: 2 часа

2. Најзначајни документи на ООН за заштита на човековите слободи и права / Известување на државите до тир конвенциски тела – 4 часа

Теоретски дел: 2 часа

- Повелбата на ООН и Универзална декларација за човекови права;
- Меѓународниот пакт за граѓански и политички права;
- Меѓународниот пакт за економски, социјални и политички права;
- Конвенцијата за правата на детето, со протоколите;
- Конвенцијата за елиминирање на сите форми на расна дискриминација;
- Конвенција за елиминирање на сите форми на дискриминација против жените;
- Конвенција против тортура;
- Конвенција за правата на лицата со инвалидитет
- и други.

Практичен дел: 2 часа

3. Реформи во системот на ООН – 2 часа

III. МЕЃУНАРОДНО-ПРАВНАТА ЗАШТИТА НА ПРАВАТА НА ЧОВЕКОТ ВО СИСТЕМОТ НА СОВЕТОТ НА ЕВРОПА

1. Активности на органите и телата на Советот на Европа во областа на правдата и човековите права – 4 часа

Теоретски дел: 2 часа

- Генерален секретар;
- Комитет на министри;
- Парламентарно собрание;
- Комесаријат за човекови права;
- Директорати и посебни тела воспоставени од Комитетот на министри во оваа област, како: Комитетот за ефикасност на правдата, Консултативниот совет на европските судии, Лисабонската мрежа за обука на судии и јавни обвинители, Венецијанска комисија, Групата GRECO за борба против корупцијата итн.
- Улогата на Комитетот за превенција на тортура и ЕКПР/извештаите за Македонија.

Практичен дел: 2 часа

2. Актите на Советот на Европа и нивната правна сила – 4 часа

- Препораки;
- Мислења;
- Конвенции;
- Резолуции;
- Спогодби.

3. Европска конвенција за човекови права – 8 часа

Теоретски дел: 2 часа

- Основните принципи и концепти вградени во Конвенцијата: хиерархијата на слободите и правата, супсидијарноста, пропорционалноста, маргините на оценување, четвртата инстанца, ефективноста, владеењето на правото и демократските вредности, неопходноста и легитимноста на ограничувањата, позитивните и негативните обврски на државата; процесни обврски на државата.
- Толкување на Конвенцијата – автономните поими и концепти и нејзиниот динамичен и еволутивен карактер;
- Конвенцијата и нејзината примена во националното право.

Практичен дел: 6 часа

4. Права и слободи гарантирани со Конвенцијата и јуриспруденцијата на Европскиот суд за човекови права – 14 часа

Теоретски дел: 5 часа

- Право на живот – член 2;
  - Забрана на мачење, сурово и нечовечно постапување и казнување – чл 3;
  - Право на слобода и сигурност – член 5;
  - Право на правично судење – член 6;
  - Нема казна без закон – член 7;
  - Право на почитување на приватниот и семејниот живот – член 8;
  - Слобода на уверување, совест и религија – член 9;
  - Слобода на изразување – член 10;
  - Слобода на собирање и здружување – член 11;
  - Право на брак – член 12;
  - Забрана на дискриминација – член 14;
  - Право на сопственост – член 1 од Протокол 1;
-

- Право на образование – член 2 од Протокол 1;
  - Право на слободни избори – член 3 од Протокол 1.
-

Практичен дел: 9 часа

5. Европски суд за човекови права (ЕСЧП) – 14 часа

Теоретски дел: 4 часа

- Организација и начин на избор на судиите во ЕСЧП;
- Правила на постапката и начин на работа во ЕСЧП:
  - o Пленарната седница во ЕСЧП;
  - o Одбори, судски совети и Голем судски совет.
- Надлежност на ЕСЧП:
  - o Меѓудржавни случаи;
  - o Индивидуални жалби.
- Критериуми за допуштеност на индивидуалните жалби;
- Одлуки на ЕСЧП по индивидуалните жалби;
- Право на ефективен лек – член 13;
- Забрана за злоупотреба на правата – член 17;
- Рестрикции во однос на ограничувањата на правата – член 18;
- Постигнување пријателско решение – член 38 и 39;
- Конечност и извршување на пресудите на ЕСЧП;
- Протоколот 14 кон ЕКЧП и неговата улога во реформата на ЕСЧП;
- Застапување на РМ пред Европскиот суд за човекови права;
- Извршување на одлуките на Европскиот суд за човекови права;
- Протокол 15 и Протокол 16 кон Конвенцијата.

Практичен дел: 10 часа

IV. МЕЃУНАРОДНОТО ПРИВАТНО ПРАВО И МЕЃУНАРОДНАТА ПРАВНА ПОМОШ И СОРАБОТКА - 4 часа

Теоретски дел: 2 час

- Соработката и заемната правна помош во кривичната материја / Конвенцијата за МПП во кривична материја и Вториот дополнителен протокол / принципи, облици;
- Екстрадиција и трансфер на осудени лица;
- Соработката и заемната правна помош во граѓанската материја;

- Признавање и извршување странски судски одлуки, посебно во однос на старателството и грижата за деца;
- Судир на закони;
- Арбитража;
- Најзначајни меѓународни документи за гаранции за статусот и независната положба на судството и обвинителството (препораки, резолуции на ОН и СЕ).

Практичен дел: 2 часа

МЕТОДОЛОГИЈА НА РАБОТА

Практичниот дел треба да се реализира во текот на наставата, во онолкув обем колку што е предвидено за секоја тема. По завршување на наставните часови, практичниот дел се реализира со посети на соодветни органи и институции во зависност од темата што се обработува. Конкретната реализација на практичниот дел како и органите и институциите се определени со распоредот на часови за 2020/2021 година.

Предавањата опфаќаат:

- поткрепа на материјалот со примери од практиката;
- континуирано интерактивно учество на кандидатите преку дискусија.

Практичниот дел особено се базира на:

- анализа на случаи од практиката;
- групни вежби;
- презентации;
- посета на институции поврзани со темата;
- други форми на практична работа.

ЛИТЕРАТУРА

- Интерна скрипта и други работни материјали;
- **Закон за меѓународно приватно право** („Службен весник на РСМ“ 32/2020);
- М. ЦЕНИС/ Р. КЕЈ/ А. БРЕДЛИ, *Европско право за човекови права*, Скопје, 2003;
- U. KILKELLY, *Правото на почитување на приватниот и семејниот живот: Водич за имплементација на член 8 од Европската конвенција за човековите права*, Council of Europe, Strasbourg, 2001;
- M. MACOVEI, *Правото на слобода и сигурност на личноста: Водич за имплементација на член 5 од Европската конвенција за човекови права*, Council of Europe, Strasbourg, 2001;
- N. MOLE/ C. HARBY, *Правото на правично судење: Водич за имплементација на член 6 од Европската конвенција за човековите права*, Council of Europe, Strasbourg, 2001;

- Statute of the Council of Europe;
- Le Conseil de l'Europe – 800 millions d'Europeens, Council of Europe (1999);
- European Social Charter – Collected texts (4th edition), Council of Europe (2003);
- Независност, непристрасност и одговорност на судиите – резолуции и препораки на Советот на Европа, Министерство за правда, 2000;
- Конвенција на ОН против транснационален организиран криминал со протоколите (коментари, прилози, појаснувања и препораки), Министерство за правда, ЕАР, 2002;
- Minority Rights in Europe, Council of Europe (2004);
- The fight against terrorism – Council of Europe standards, Council of Europe (2004);
- The role of public prosecution in the criminal justice system – Recommendation No. R (2000) 20 and explanatory memorandum, Council of Europe (2001);
- Препорака П бр. (94) 12 за независноста, ефикасноста и улогата на судиите, Совет на Европа;
- Treaty making in the Council of Europe, Council of Europe (2002);
- Statute of the European Commission for Democracy through law, Council of Europe (2002);
- Building Europe together on the rule of law, Council of Europe;
- Мислења на Консултативниот совет на европски судии, Судска ревија, Здружение на судии на Република Македонија;
- Evaluation of European Judicial Systems - 2004, CEPEJ, Council of Europe (2006);
- Evaluation of European Judicial Systems - 2002, CEPEJ, Council of Europe (2004);
- www.coe.int
- www.un.org
- DJ Harris: “Cases and Materials on International Law”, 6th edition, Sweet&Mxwell, 2004;
- A Cassese: ‘International Law’, 2d edition, Oxford University Press, 2005;
- “International Law”, Malcolm D. Evans (ed.), Oxford University Press, 2003 (селектирани текстови);
- Меѓународни инструменти: Повелба на ООН; Статут на МСП; Виенска конвенција за договорно право; Нацрт-конвенција на ОН за меѓународна одговорност на државите;
- J. A. ANDREWS, (Ed.) *Human Rights in Criminal Procedure*, Nijhoff, The Hague, 1982;
- A. GROTRIAN, *Article 6 of the European Convention on Human Rights-The Right to a Fair Trial*, Council of Europe, Strasbourg, 1992;
- D. HARRIS/ M. O'BOYLE / C. WARBRICK/ E. BATES, *The Law of the European Convention on Human Rights*, Oxford, Second Ed. London, 2005;

- D. J. HARRIS/ A. R. MOWBRAY, *Cases and Materials on the European Convention on Human Rights*, Butterworths Law: London, 2005;
- M.W. JANIS / R. S. KAY / A. BRADLEY, *European Human Rights Law*, Second ed. Oxford, 2000;
- C. OVEY /R. WHITE, *Jacobs and White's European Convention on Human Rights* 4th ed, Oxford University Press: Oxford, 2006;
- K. REID, *A Practitioner's Guide to the European Convention on Human Rights*, Sweet & Maxwell, 1988;
- A. H. ROBERTSON (ed.), *Privacy and Human Rights*, Manchester, 1973;
- *Short Guide to the European Convention on Human Rights* 3d ed, Council of Europe Press: Strasbourg, 2005;
- S. STAVROS, *The Guarantees for the Accused Persons Under Article 6 of the European Convention on Human Rights*, Martinus Nijhoff, Dordrecht/ Boston/ London, 1993;
- Г. КАЛАЈЦИЕВ, *Судење во разумен рок*, 1 Адвокатура, 1999, 64-80;
- Г. КАЛАЈЦИЕВ, *Слободата и безбедноста на личноста под Европската конвенција за правата на човекот*, MRKPK Br. 1-2, 1996, 96-121;
- Г. КАЛАЈЦИЕВ, *Правична постапка* (докторска дисертација), Правен факултет, Скопје, 2004;
- Г. КАЛАЈЦИЕВ, *Зошто правична постапка? Зборник посветен на почесни доктори, доктори и магистри на науки*, Правен Факултете „Јустинијан Први“ Скопје, 2006;
- Г. КАЛАЈЦИЕВ, *Процедурална правичност*, МРКК/ 2007;
- Заштитата на сведоците, соработниците на правдата и жртвите во домашното и во меѓународното право, ИОМ, Скопје 2005;
- Ethical Eye – Biomedical research, Council of Europe (2004);
- Ethical Eye – Transplants, Council of Europe (2002);
- Ethical Eye – Cloning, Council of Europe (2002);
- Fundamental Social Rights – Case Law of the European Social Charter (2nd edition), Council of Europe, (2002);
- Никола Прокопенко, Драги Целевски, Коментар на Законот за заштита на сведоци, ОБСЕ, Скопје 2005;
- Judicial organization in Europe, Council of Europe (2000);
- **Закон за застапување на РМ пред Европскиот суд за човекови права** („Службен весник на РМ“ бр. 67/2009, 43/2014, 64/2018);
- **Закон за извршување на одлуките на Европскиот суд за човекови права** („Службен весник на РМ“ бр. 67/2009, 43/2014);
- **Закон за меѓународна соработка во кривична материја** („Службен весник на РМ“ бр. 124/2010);

ПРАВО НА ЕВРОПСКА УНИЈА

45 часа

ТЕОРЕТСКИ ЦЕЛИ:

- Изучување на Европската унија, нејзините институции и тела.

ПРАКТИЧНИ ЦЕЛИ:

- Стекнување практични вештини и знаења во работи од конкретната област;
- Оспособување за работите од делокругот на релевантните институции.

НАСТАВНИ СОДРЖИНИ

1. Историски развој на ЕУ и процесот на проширување – 2 часа

Теоретски дел: 1 час

- Историски развој на Европската унија и процесот на европската интеграција:
  - Договорот од Рим, 25 март 1957 година;
  - Единствениот европски акт, 1986 година;
  - Договорот за Европската унија, 1993 година;
  - Договорот од Амстердам, 1997 година;
  - Договорот од Ница, 2000 година;
  - Уставниот договор;
  - Договорот од Лисабон.
- Европскиот процес на проширување, со посебен осврт на Договорот за стабилизација и асоцијација на Македонија со Европската унија заедно со извештаите досега испратени од Европската комисија; Услови за пристапување во Европската унија; Постапка за прием во Европската унија.

Практичен дел: 1 час

2. Институции и тела на Европската унија – 4 часа

Теоретски дел: 2 часа

- Европски совет;
- Институции на Унијата:
  - Советот: пренос на надлежности, состав, односот со другите институции и тела;

- Комисијата: природа, пренос на надлежности, состав, внатрешна организација;
- Европскиот парламент: природа, пренос на надлежности, состав, внатрешна организација.
- Тела основани од или врз основа на договорите на Европските заедници; Советодавни комитети, Европска централна банка, Европски правобранител;
- Судиската рамка на Европската унија (Општиот суд и Судот на правдата посебно ќе се обработуваат);
- Правни лекови;
- Процесот на донесување на актите на ЕУ:
  - Редовна законодавна постапка
  - Специјална законодавна постапка

Практичен дел: 2 часа

3. Правната структура на Европската унија - Правни инструменти – 4 часа

Теоретски дел: 2 часа

- Извори: договори, секундарно законодавство, судска практика на Европскиот суд на правдата;
- Принципи на правото на Европската унија;
- Цели, задачи и надлежности на Унијата;
- Принципи на супсидијарност, пропорционалност и искрена соработка или соработка врз основа на добра волја;

Практичен дел: 2 часа

4. Судот на правдата на ЕУ (ЕСП) – 4 часа

Теоретски дел: 2 часа

- Судот на правдата на ЕУ (ЕСП);
- Структурата на судот со измените од Лисабонскиот договор;
- Постапките пред судот;
- Правила и надлежност на судот;
- Судот и надзорот над извршувањето;
- Општ суд;
- Развој на надлежностите и посебни надлежности;
- Воспоставување тристепена судска хиерархија, со Уставниот договор и Договорот од Лисабон.

Практичен дел: 2 часа

4. Спроведување на правото на ЕУ пред националните судови – 5 часа

Теоретски дел: 2 часа

- Ефект во националните правни системи: принцип на првенство и полна ефикасност на правото на Унијата; директен ефект на правото на Унијата; обврска за отстранување на конфликтните домашни правила; одговорност на земјата-членка за штетата предизвикана надвор од правото на заедницата.
- Ефект и примена на Спогодбата за стабилизација и асоцијација и другите релевантни договори и правила на ЕУ во поредокот на Република Македонија

Практичен дел: 3 часа

5. Право на внатрешниот пазар на ЕУ – 8 часа

Теоретски дел: 3 часа

- Воспоставување заеднички внатрешен пазар;
- Слободното движење: добра, луѓе, услуги и капитал.
- Релевантни одредби на Спогодбата за стабилизација и асоцијација

Практичен дел: 5 часа

6. Областа на слободата, безбедноста и правдата – 4 часа

Теоретски дел: 2 часа

- Вовед; Договорите од Амстердам и од Ница;
- Формирање област на слободата, безбедноста и правдата;
- Соработка во граѓанските предмети;
- Соработка во кривичните предмети;
- Азил и имиграција;
- Одлучување при соработка меѓу полицијата и судот во кривични предмети (ПССКП); градење политика врз основа на ПССКП и имплементирање на ПССКП.

Практичен дел: 2 часа

7. Македонскиот систем на меѓународно приватно право – 4 часа

Теоретски дел: 1 час

Практичен дел: 3 часа

8. Европска судска соработка во граѓански и стопански предмети – 5 часа

Теоретски дел: 2 часа

- Европската судска мрежа во граѓански и стопански предмети;
- Улогата на судските и вонсудските документи во граѓански и стопански предмети во државите-членки на Европската унија;
- Соработката меѓу државите-членки на Европската унија во изнесување докази;
- Важење, признавање и извршување пресуди;
- Важење, признавање и извршување пресуди за брачни спорови и спорови за родителски права и обврски;
- Европските правила за извршување неоспорени барања;
- Европската постапка за мали барања;
- Европските правила за постапката за исплата;
- Европска судска мрежа за соработка во граѓанска материја.

Практичен дел: 3 часа

9. Европска судска соработка во кривични предмети – 5 часа

Теоретски дел: 2 часа

- Советот Тампере и принципот на заемно признавање како камен-темелник на судската соработка;
- Програмата на мерки за имплементација на принципот на меѓусебно признавање;
- Приближувањето на законите;
- Правни инструменти:
  - Конвенција за меѓусебна правна помош меѓу државите-членки на ЕУ
  - Рамковна одлука за Европскиот налог за апсење и други рамковни одлуки засновани на принципот на меѓусебно признавање
- Структури:
  - Европската судска мрежа (во кривични предмети)
  - EUROJUST
  - EUROPOL

Практичен дел: 3 часа

МЕТОДОЛОГИЈА НА РАБОТА

Практичниот дел треба да се реализира во текот на наставата, во онолкув обем колку што е предвидено за секоја тема. По завршување на наставните часови, практичниот дел се реализира со посети на соодветни органи и институции во зависност од темата што се обработува. Конкретната реализација на практичниот дел како и органите и институциите се определени со распоредот на часови за 2013/2014 година.

Предавањата опфаќаат:

- поткрепа на материјалот со примери од практиката;
- континуирано интерактивно учество на кандидатите преку дискусија.

Практичниот дел особено се базира на:

- анализа на случаи од практиката;
- групни вежби;
- презентации;
- посета на институции поврзани со темата;
- други форми на практична работа.

ЛИТЕРАТУРА

- Интерна скрипта и други работни материјали;
- Valsamis Mitsilegas, Jorg Monar and Wyn Rees, *The European Union and internal security, Guardian of the People?* 2003;
- http://ec.europa.eu/justice_home/index_en.htm
- <http://ec.europa.eu/civiljustice/>
- <http://www.eurojust.europa.eu/>
- <http://www.europol.europa.eu/>
- <http://www.sep.gpv.mk>
- Stephen Weatherill: “Cases and Materials on EU Law”, 7th edition, Oxford University Press;
- Craig-De Burca: “EU Law: Texts, Cases and Materials”, 3d edition, Oxford University Press, 2003;
- DJ Hartley: “EC Law”, 5th edition, 2003;
- E Bomberg – A Stubb: “The European Union: How Does it Work?”, Oxford University Press, 2004;
- N Muis: „Пристап до Европската унија: право, економија, политики“, 13. дополнително издание, Скопје, ноември 2005;
- Континуирано образование за европски прашања: основање тренинг-центар за европска интеграција, Преглед на трудови, Скопје, 2006;
- Paul Craig and Grainne De Burca, *EU law, Text, cases and materials*, Third edition, Oxford 2003;
- Helen Wallace and William Wallace, *Policy making in the EU*, fourth edition, Oxford 2000
- John Pinder, *The European Union, a very short introduction*, Oxford 2001;
- Документи: Консолидирани верзии на Договорот за ЕУ и на Договорот за основање на ЕЗ, Спогодба за стабилизација и асоцијација меѓу Република

Македонија и Европските заедници и нивните земји-членки, Регулатива за воспоставување на Европското партнерство, Аналитичкиот извештај, Годишен извештај за РМ и др.

ЕТИКА, ДЕЛОВНА КУЛТУРА И ДЕОНТОЛОГИЈА

27 часа

ТЕОРЕТСКИ ЦЕЛИ:

- Идентификување на судиската и јавнообвинителската етика;
- Разбирање на важноста на професионалната етика за работата на судијата и на јавниот обвинител;
- Разбирање на деонтологијата и нејзините практични импликации;
- Идентификување на етичкото однесување на судијата и на јавниот обвинител и адвокатите
- Разбирање на природата на етичките дилеми;
- Идентификување на судирот на интереси;
- Разбирање и примена на етичките кодекси на судиите, јавните обвинители и адвокатите;
- Примена на Бангалорските принципи и етиката на судиите
- Примена на меѓународни документи за однесување на јавните обвинители

ПРАКТИЧНИ ЦЕЛИ:

- Разбирање на деонтологијата и нејзините практични импликации;
- Идентификување на етичките дилеми и решавање на истите
- Примена на етичките кодекси
- Примена на етичкиот модел на одлучување во професијата

НАСТАВНИ СОДРЖИНИ

1. Етиката во правосудството –1 час

- Извори на правната етика (меѓународни и домашни);
- Разлики меѓу етиката и моралот;
- Односот на етиката и моралот со правото.

2. Начела на деонтологијата - 1 час

Теоретски дел: 1 час

- Карактеристиките на личноста и деонтологијата;
- Одговорноста како основа на деонтологијата.

3. Судиска етика и деонтологија – 2 часа

Теоретски дел: 1 час

- Етичко однесување на судијата.

Практичен дел: 1 час

4. Судиски етички кодекс – 3 часа

Теоретски дел: 1 час

- Начела и принципи на судискиот кодекс;
- Проблеми во имплементацијата во практиката.
- Одговорност на судиите за непочитување на кодексот за Судиска етика (1 час)
- Постапка за одговорност и санкции за судиите за непочитување на Судискиот етички кодекс

Практичен дел: 2 часа

5. Етички дилеми во судиската професија – 3 часа

Теоретски дел: 1 час

- Извори и потекло на етичките дилеми;
- Стратегии за надминување на етичките дилеми.

Практичен дел: 2 часа

6. Јавнообвинителска етика и деонтологија – 3 часа

Теоретски дел: 1 час

- Системот на вредности, ставови и верувања како основа за деонтолошката етика;
- Етичко однесување на обвинителот;
- Практични импликации.

Практичен дел: 2 часа

7. Јавнообвинителски кодекс – 1 час

Теоретски дел: 1 час

- Улогата и важноста на етичките кодекси;
- Споредбена анализа на кодексите од различни правни системи;
- Начела и принципи на кодексот на јавните обвинители;

- Проблеми во имплементацијата во практиката.

8. Етички дилеми во јавнообвинителската професија – 3 часа

Теоретски дел: 1 час

- Извори и потекло на етичките дилеми;
- Односот: јавен обвинител – адвокат;
- Стратегии за надминување на етичките дилеми;
- Практични импликации.

Практичен дел: 2 часа

9. Адвокатска етика – 1 час

Теоретски дел: 1 час

- Односот меѓу адвокатите и судиите и јавните обвинители;
- Неетичко однесување на адвокатите.

10. Законот за спречување на корупција и судир на интереси и етиката – 2 часа

Теоретски дел: 1 час

- Јавните овластувања – обврски, ограничувања и етичко однесување
- Спречување судир на интереси

Практичен дел: 1 час

11. Декларацијата од Бордо – 1 час

Теоретски дел: 1 час

- Јавните обвинители во демократското општество
- Препораката (2000) 19 Улогата на јавното обвинителство во системот на кривичната правда

12. Насоките од Будимпешта (2005 година)- 2 часа

Теоретски дел: 1 час

- Европски насоки за етика и однесување на јавните обвинители

Практичен дел: 1 час

13. Бенгалорските принципи и етиката – 4 часа

Теоретски дел: 2 часа

- Кодекс на однесување на судиите
- Вредности според Бенгалорските принципи

Практичен дел: 2 часа

МЕТОДОЛОГИЈА НА РАБОТА

Практичниот дел треба да се реализира во текот на наставата, во онолкув обем колку што е предвидено за секоја тема. По завршување на наставните часови, практичниот дел се реализира со посети на соодветни органи и институции во зависност од темата што се обработува. Конкретната реализација на практичниот дел како и органите и институциите се определени со распоредот на часови за 2020/2021 година.

Предавањата опфаќаат:

- поткрепа на материјалот со примери од практиката;
- континуирано интерактивно учество на кандидатите преку дискусија.

Практичниот дел особено се базира на:

- симулации;
- анализа на случаи од практиката;
- групни вежби;
- презентации;
- други форми на практична работа.

ЛИТЕРАТУРА

1. Интерна скрипта;
2. Работни материјали
3. Кодекс на судијска етика
4. Кодекс на јавните обвинители
5. Закон за спречување на корупција и судир на интереси
6. Меѓународни документи за независно и ефикасно судство, 1 и 2 дел – Академија за судии и јавни обвинители

СУДСКА ПСИХОЛОГИЈА

18 часа

ТЕОРЕТСКИ ЦЕЛИ:

- Запознавање на учесниците со основите на судската психологија;
- Разбирање на значењето на психологијата на исказ во судската постапка;
- Изучување на психичките функции и манифестација на истите кај странките во одделни фази на постапките.

ПРАКТИЧНИ ЦЕЛИ:

- Идентификување на психичките функции на страна на судот кои се неопходни за оцена на исказите и другите докази;
- Способност за разграничување лажни од веродостојни докази и правилно утврдување на фактичката состојба.

НАСТАВНИ СОДРЖИНИ

Теоретски дел: 8 часа

- Поим, предмет и задачи на судската психологија – делокруг на работа. Основни подрачја на судската психологија;
- Водење расправа/претрес и процесниот раководител – судијата;
- Лични и објективни претпоставки кај судијата за успешно водење на процесот.
- Психологија на исказ. Поимот исказ, даватели на исказ, состав, единство и индивидуален карактер на исказот;
- Анализа на самиот исказ – можности за грешка во перцепцијата, памтење, искажување и сослушување, мислење);
- Веродостојност на исказ;
- Испитување на веродостојност на исказ. Корелација со другите докази;
- Психологија на исказ на деца. Психологија на исказ на малолетник;
- Општи принципи на сослушување. Странки во кривичната постапка и нивна психологија;
- Исказ на обвинетиот, психологија на признавање и негирање;
- Сослушување сведок и негова психологија;
- Вештак и негово сослушување;
- Психологија на бранителите и застапниците. Преведувачи и записничари;

- Психолошки особини на судијата – процесниот раководител и на обвинителите. Социјално-психолошки објаснувања на психолошките особини на судијата и обвинителот. Судско-психолошки констатации за личноста на судијата и на обвинителите;
- Психолошки особини на судии-поротници;
- Пресуда како конечен исказ. Синтеза на психолошкиот развој на постапката и постигнување вистина во кривичната, во граѓанската постапка и во управните спорови;
- Современо интересирање за неправни аспекти на пресудувањето;
- Постигнување вистина преку пресудата.

Практичен дел – 10 часа:

- Вежби со студии на случаи, сценарија во врска со темите.

МЕТОДОЛОГИЈА НА РАБОТА

Практичниот дел треба да се реализира во текот на наставата, во онолкув обем колку што е предвидено за секоја тема. По завршување на наставните часови, практичниот дел се реализира со посети на соодветни органи и институции во зависност од темата што се обработува. Конкретната реализација на практичниот дел како и органите и институциите се определени со распоредот на часови за 2016/2017 година.

Предавањата опфаќаат:

- поткрепа на материјалот со примери од практиката;
- континуирано интерактивно учество на кандидатите преку дискусија.

Практичниот дел особено се базира на:

- анализа на случаи од практиката;
- групни вежби;
- истражувања и семинарски работи;
- презентации;
- други форми на практична работа.

ЛИТЕРАТУРА

- Интерна скрипта со наставни материјали;
- Dr. M. Ačimovič, “Uvod u psihologiju krivičnog postupka”;
- Dr. R. Grasberger, “Psihologija krivičnog postupka”.

СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ (ПРАВНА ТЕРМИНОЛОГИЈА) ТРЕТ ДЕЛ

18 часа

ЕДЕН ОД ТРИТЕ НАЈЧЕСТО КОРИСТЕНИ ЈАЗИЦИ НА ЕУ

ТЕОРЕТСКИ ЦЕЛИ:

- Запознавање на учесниците со современата правна терминологија на избраниот јазик;
- Овозможување на учесниците да се стекнат со знаење за најзначајните европски документи на англиски/француски/германски јазик.

ПРАКТИЧНИ ЦЕЛИ:

- Оспособување на учесниците за правилно пишување на избраниот јазик;
- Оспособување на учесниците за правилно користење на правните изрази.

НАСТАВНИ СОДРЖИНИ НА ИЗБРАНИОТ ЈАЗИК

1. Граматика;

2. Зборување;

- Прераскажување текстови, опишување искуства во минато време со последователни дејства;
- Започнување и одржување конверзација на стручна тема;
- Прашување за..., и следење инструкции;
- Давање и барање ставови, мислења, информации;
- Согласување и несогласување;
- Презентација на правна тематика.

3. Читање/Слушање/Разбирање на правни текстови од соодветниот модул

- Текстови со правна терминологија;
- Кратки извадоци од весници и списанија;
- Снимки од судења.

4. Пишување:

- Домашни задачи во кои ќе се употребат усвоените граматички единици;
- Кратки текстови поврзани со судската практика;

5. Избраниот јазик во европското право:

- Изучување на Европската конвенција за човекови права и судската јуриспруденција;

- Изучување на договорот на Европската заедница и главните случаи на Европскиот суд на правдата;
- Изготвување прелиминарни прашања;
- Изготвување барање за заемна правна помош и правосудна соработка;
- Изготвување барање за судска достава.

МЕТОДОЛОГИЈА НА РАБОТА

Практичниот дел треба да се реализира во текот на наставата, во онолкув обем колку што е предвидено за секоја тема.

Предавањата опфаќаат:

- поткрепа на материјалот со примери од практиката;
- континуирано интерактивно учество на кандидатите преку дискусија.

Практичниот дел особено се базира на:

- Анализа на случаи од практиката;
- Разработка на случаи од странски судови;
- Групни вежби;
- Истражувања и семинарски работи;
- Други форми на практична работа.

ЛИТЕРАТУРА

- Интерна скрипта, со работни материјали

КОМУНИКАЦИСКИ ВЕШТИНИ, УПРАВУВАЊЕ СО ПРЕДМЕТИ И ОДНОСИ СО ЈАВНОСТА

18 часа

ТЕОРЕТСКИ ЦЕЛИ:

- Разбирање на психолошките аспекти на комуникацискиот процес;
- Продлабочување на знаењата за формите на комуникација (вербална, невербална и писмена);
- Разбирање на пречките во комуницирањето;
- Разбирање на потребата од јавност и транспарентност;
- Разбирање на потребата од планирање на времето;

- Идентификување на методите за организирање на работата.
- Идентификување на судската (форензичката) реторика.
- Разбирање на поимот, видовите и значењето на реториката како вештина на доброто говорење; понатаму историски преглед на развитокот на беседништвото (античко – Стар Исток, Хелада и Рим, средновековно - христијанско и нововековно - револуционерно)
- Изучување на основните категории на општата реторика: говорник (моќ на владеење со себе); аудиториум; говор – структура и организација (dispositio, elocutio и actio), обвинителна и одбранбена тактика на презентирање, потоа, начини на побивање и вкрстено испрашување; стил на говорникот (артикулација, дикција, модулација); вербална и невербална комуникација.
- Изучување на видовите говорништво (политичко/делиберативно, судско/форензично и пригодно/ епидеиктично); видови дебата како аргументирана расправа со спротивни мислења (карл порер, полиси, парламентарна, јавна); познати говорници и нивни говори, како и одредени современи прашања во однос на медиумите. Во рамките на овој предмет студентите вежбаат говорење (одбрани познати историски говори, сопствени подготвени говори – на слободна или зададена тема или, пак, т.н. импровизирани говори – без подготовка).
- Обучување на слушателите да ја применуваат правната аргументација како базична алатка во нивната идна професија. Значењето на правната аргументација произлегува од карактерот што таа го има како клучен елемент на дијалогот за прифатливоста на правните ставови. Во критичкиот дијалог, прифаќањето на правните гледишта е проверливо преку критичко сомневање изразено од спротивната страна или од поширока критичка публика, посебно од аспект на воспоставување дијалектички приод за правна дискусија преку која треба да се реши спорот на рационален начин. Со цел да се даде адекватна евалуација на правната аргументација, предметот нуди низа теоретски модели за реконструкција на правните аргументи, преку примена на основни правила. Правната аргументација ја афирмира оправданоста на одлуките од правен карактер врз формални, материјални и процесни основи, но опфаќа и алатки за квалитативни анализи и дискусии.
- Осознавање на улогата на јазикот во општеството, особено на македонскиот стандарден јазик во судската практика во Република Северна Македонија.

ПРАКТИЧНИ ЦЕЛИ:

- Успешно комуницирање со различни типови луѓе преку примена на различни комуникациски вештини;
- Пишување на квалитетни и добро образложени пресуди;
- Оспособување на кандидатите за комуницирање со медиуми;
- Примена на техниките за планирање на времето;
- Оспособување на кандидатите за менаџирање во судница;

- Разбирање на основните етимолошки, термилошки и содржински поими и категории во сферата на „вештината на доброто говорење“;
- Да бидат во состојба да ги простудираат основните историски фази во развојот на основните реторички категории;
- Воочување на сличностите и разликите помеѓу старата и новата реторика; - да стекнат солидни познавања во општата реторика (говорник, аудиторинум и говор);
- Дистанцирање на трите вида на говори (судска, делиберативна и епидеиктична) во рамки на т.н. посебна реторика;
- Развивање на истражувачки, аналитички и презентерски вештини во практичната работа;
- Применување на аргументирањето и посебните видови аргументи;
- Подготовка на импровизиран говор преку формулата: пример, поента, заклучок.
- Правилна употреба на литературнојазичната норма во говорена и во пишувана форма и високо развиен степен на јазично чувство при употребата на правната терминологија во јазичната практика при составување правни текстови.

НАСТАВНИ СОДРЖИНИ ЗА КОМУНИКАЦИСКИ ВЕШТИНИ, УПРАВУВАЊЕ СО ВРЕМЕТО И ОДНОСИ СО ЈАВНОСТА

1. Вовед во основите на комуникацијата – 1 час

- Поим за комуникациски процес;
- Важноста на успешното комуницирање за ефикасност на идните судии и обвинители.

2. Вербална комуникација – 1 часа

- Силови на комуницирање;
- Видови прашања и нивното значење во комуникацијата;
- Техники за испитување.

3. Невербална комуникација – 1 час

- Мета комуникација – важноста на говорот на телото за работата на судијата и на обвинителот;
- Препознавање на говорот на телото во текот на судската постапка;
- Толкување на говорот на телото како предуслов за ценење на исказите.

4. Писмена комуникација – 2 часа

Теоретски дел: 1 час

- Писмено (деловно) комуницирање во правосудството
- Јазикот во судските и јавнообвинителските писмени одлуки
- Креативноста, како може да се употреби во пишување на актите
- Составување работна биографија (CV)

Практичен дел: 1 час

5. Комуникациски пречки – 2 часа

Теоретски дел: 1 час

- Пречките во комуницирањето како услов за неуспешна комуникација и пречка во одлучувањето на судијата и обвинителот,
- Влијанието на стереотипите и менталните модели во процесот на комуницирање и одлучување,
- Техники за препознавање на пречките и отстранување на пречките

Практичен дел: 1 час

6. Вештината на слушање – 2 часа

Теоретски дел: 1 час

- Слушањето како услов за ефикасност и ефективност на судиите и обвинителите
- Важноста на активното слушање за процесот на одлучување

Практичен дел: 1 час

7. Комуникација со странките – 2 часа

Теоретски дел: 1 час

- Трансакциска анализа
- Справување со различни типови луѓе
- Техники за избегнување на конфликтите

Практичен дел: 1 часа

8. Односи со медиумите – 2 часа

Теоретски дел: 1 час

- Слобода на информирање;
- Угледот на судството и обвинителството во јавноста;
- Значењето на разни анкети на граѓани, истражувачки проекти за угледот на правосудните органи;

- Достапност на информациите до граѓаните;
- Информативни сервиси во судовите – практични импликации;
- Информативни сервиси во јавните обвинителства, практики и проблеми;
- Компаративни искуства
- Улогата на судскиот портпарол, одржување прес-конференции.

Практичен дел: 1 час

9. Управување со предметите и времето – 3 часа

Теоретски дел: 1 часа

- Методи и техники на планирање на времето;
- Типови луѓе според начинот на планирање на времето;
- Управување со предметите во судовите;
- Управување со предмети во јавните обвинителства;
- Управување со квалитет како принцип за управување со предметите;
- Компаративни искуства – како да се постигне баланс меѓу барањата за независност и непристрасност, од една, и барањата за ефикасно и ефектно и квалитетно правосудство, од друга страна.

Практичен дел: 2 часа

10. Менаџмент во судница – 2 часа

Практичен дел: 2 часа

- Правна основа и принципи за менаџирање во судница;
- Практични импликации.

ПРОДЛАБОЧЕНИ ТЕМАТСКИ ОБУКИ ПО ИЗБОР ОД ПОНУДЕНА ЛИСТА

9 часа

Во текот на траење на модулот, слушателите ќе бидат запознаени со листата на тематски обуки врз основа на ко ќе го извршат изборот.

Наставната содржина, на кандидатите ќе им биде приложена по изборот на обуката.

Академија за судии и јавни обвинители
 „Павел Шатев“
 Претседател на Управен одбор
 Сашо Рајчев